

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Departament Obrony Narodowej i Bezpieczeństwa Państwa

I N F O R M A C J A

**o wynikach kontroli funkcjonowania służb dzielnicowych
w Policji.**

WARSZAWA, luty 2001 r.

DONiBP-41007/00 Nr ewid. 5/2001/P00081/DON

SPIS TREŚCI

	Str.
I. CZĘŚĆ OGÓLNA	
1. Charakterystyka kontroli	3
2. Synteza ustaleń kontroli i ocena kontrolowanej działalności	4
3. Wnioski	8
II. CZĘŚĆ SZCZEGÓŁOWA	
1. Charakterystyka stanu prawnego w zakresie kontrolowanej działalności	9
2. Istotne ustalenia kontroli	11
2.1. Organizacja służby dzielnicowych w Policji	11
2.1.1. Standardy i procedury odnośnie służby dzielnicowych	11
2.1.2. Tworzenie rewirów i rejonów dzielnicowych	13
2.2. Stan kadr dzielnicowych	15
2.2.1. Nabór policjantów do służby dzielnicowych i obsada stanowisk	15
2.2.2. Struktura kadr dzielnicowych ze względu na wiek, staż służby i wykształcenie	18
2.2.3. Stan dyscypliny służbowej	21
2.2.4. Przygotowanie zawodowe dzielnicowych	22
2.2.4.1. Szkolenie podstawowe	22
2.2.4.2. Szkolenie specjalistyczne (podoficerskie i aspiranckie) i jego efekty	23
2.2.4.3. Doskonalenie zawodowe	28
2.3. Stan kadr kierowników rewiru dzielnicowych ze względu na wiek, staż służby i wykształcenie	30
2.4. Wykonywanie czynności służbowych przez dzielnicowych w kontrolowanych jednostkach Policji	34
2.4.1. Czas przeznaczony na obchód rejonu służbowego	34
2.4.2. Nawiązywanie kontaktu z mieszkańcami rejonów służbowych	35
2.4.3. Prowadzenie dokumentacji służbowej	36
2.4.4. Warunki pełnienia służby dzielnicowych	36
2.4.5. Czynniki zakłócające przebieg służby dzielnicowych i obniżające jej efektywność	37
2.5. Ocena służby dzielnicowych w Policji oraz przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji	40
2.5.1. Wykonywanie nadzoru przez kierowników rewiru dzielnicowych	40
2.5.2. Wyniki kontroli wewnętrznych Policji oraz MSWiA	45
2.5.3. Skargi i wnioski dotyczące służby dzielnicowych	51
III. OPIS POSTĘPOWANIA KONTROLNEGO I DZIAŁAŃ PODJĘTYCH PO ZAKOŃCZENIU KONTROLI	53

I. CZĘŚĆ OGÓLNA

I. Charakterystyka kontroli.

Temat kontroli.

Najwyższa Izba Kontroli przeprowadziła w okresie od lipca do grudnia 2000 r. kontrolę oznaczoną numerem P/00/081 zatytułowaną „Funkcjonowanie służb dzielnicowych w Policji”. Kontrola została podjęta z inicjatywy własnej NIK.

Cel i zakres kontroli.

Celem kontroli było zbadanie i ocena organizacji i funkcjonowania służb dzielnicowych w Policji w 1999 r. i I półroczu 2000 r. z punktu widzenia ustawowych zadań Policji.

Dla osiągnięcia celu kontroli badaniami objęto następujące zagadnienia:

- organizacja służby dzielnicowych;
- dobór i przygotowanie policjantów do pełnienia służby dzielnicowych;
- przebieg służby dzielnicowych;
- nadzór i ocena efektów służby dzielnicowych;
- wyróżnienia i kary dzielnicowych;
- skargi i wnioski dotyczące dzielnicowych.

Jednostki kontrolowane.

Badaniami kontrolnymi objęto następujące jednostki organizacyjne:

1. Komenda Główna Policji (KGP).
2. Komenda Wojewódzka Policji (KWP) w Kielcach.
3. Komenda Wojewódzka Policji (KWP) w Krakowie.
4. Komenda Wojewódzka Policji (KWP) w Lublinie.
5. Komenda Wojewódzka Policji (KWP) w Radomiu.
6. Komenda Wojewódzka Policji (KWP) w Szczecinie.
7. Komenda Stołeczna Policji (KSP).

Uczestnicy kontroli.

Badania kontrolne przeprowadził Departament Obrony Narodowej i Bezpieczeństwa Państwa NIK.

2. Synteza ustaleń kontroli i ocena kontrolowanej działalności.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia koncepcję funkcjonowania służby dzielnicowych w Policji oraz stworzenie odpowiednich warunków formalno-organizacyjnych dla ich działalności. Jednocześnie, w wyniku kontroli stwierdzono liczne uchybienia i nieprawidłowości odnośnie wdrażania założeń i organizowania służby dzielnicowych, a także ograniczenia w zakresie warunków pracy oraz wyposażenia dzielnicowych. Powyższe wywierało negatywny wpływ na funkcjonowanie służb dzielnicowych i osiągnięte przez nich wyniki pracy.

1. W Komendzie Głównej Policji opracowano założenia i formy pełnienia służby dzielnicowych, które zostały zawarte w szczególności w zarządzeniu Nr 15/99 Komendanta Głównego Policji z dnia 23 września 1999 r. w sprawie metod i form wykonywania zadań przez dzielnicowego i kierownika rewiru dzielnicowych oraz w zarządzeniu Nr 27/98 Komendanta Głównego Policji z dnia 9 grudnia 1998 r. w sprawie zasad tworzenia rewirów dzielnicowych.

W ocenie NIK regulacje zawarte w tych zarządzeniach tworzyły podstawy do właściwej organizacji służby dzielnicowych. Dlatego też należy ocenić je pozytywnie [szerzej str. 11-13].

2. **W wyniku kontroli stwierdzono, iż w badanych jednostkach policjanci – dzielnicowi na ogół nie byli zainteresowani objęciem stanowisk dzielnicowych i nie identyfikowali się z wykonywanymi zadaniami.**

Według stanu na dzień 30 czerwca 2000 r. na 9.927 stanowisk dzielnicowych, utworzonych w 1.019 rewirach, mianowanych było 7.599 funkcjonariuszy (76,55% wykorzystania etatów). Ponadto do pełnienia obowiązków na tych stanowiskach skierowano 1.712 innych policjantów, którzy nie spełniali wymagań uprawniających do mianowania na stanowisko dzielnicowego [szerzej str. 15-18].

3. Stwierdzono, że najliczniejszą grupę wśród dzielnicowych stanowili policjanci w przedziale wieku 26-35 lat (67,0% ogółu dzielnicowych) oraz o stażu służby w Policji w przedziale od 6 do 11 lat (60,3%) i o stażu służby na stanowiskach dzielnicowych do 5 lat (68,8%) [szerzej str. 18-20].
4. Pomimo wprowadzenia z dniem 23 września 1999 r. do użytku służbowego zarządzenia Nr 15/99, szkolenie specjalistyczne (podoficerskie i aspiranckie) dla dzielnicowych, do dnia zakończenia kontroli NIK, odbywało się według programów szkolenia opracowanych na podstawie obowiązującej uprzednio „Instrukcji w sprawie służby dzielnicowych i kierownika referatu dzielnicowych”. Wyniki kontroli wykazały także, że na ogólną liczbę 7.599 dzielnicowych mianowanych na te stanowiska (według stanu na 30 czerwca 2000 r.), zaledwie 2.239 dzielnicowych (29,5%) odbyło szkolenie podoficerskie przygotowujące do służby dzielnicowych, a 2.302 (30,3%) – szkolenie aspiranckie w zakresie służby dzielnicowych. Pozostali policjanci mianowani na stanowiska dzielnicowych odbyli szkolenie specjalistyczne przygotowujące do służby na innych stanowiskach służbowych. Badania ankietowe przeprowadzone w I półroczu 2000 r. w Szkole Policji w Słupsku w zakresie efektywności szkolenia realizowanego w tej szkole wykazały, że 87,2% ankietowanych uczestników szkoleń oceniło szkolenie jako częściowo przydatne w służbie, natomiast tylko 9,0% stwierdziło, iż szkolenie spełniło ich oczekiwania. **Ankietowanym brakowało przede wszystkim większej ilości zajęć praktycznych związanych ze specjalnością szkolenia oraz zajęć z obsługi i użytkowania komputerów.** W zakresie doskonalenia zawodowego, w latach 1997-2000, pod kierunkiem Centralnego Ośrodka Metodyki Szkolenia Biura Kadr i Szkolenia KGP opracowano 17 programów dotyczących służby dzielnicowych. Według ankiety przeprowadzonej w Szkole Policji w Słupsku, 73,5% ankietowanych potwierdziło, że szkolenie doskonalące jest prowadzone w ich jednostkach macierzystych, a 23,9% ankietowanych stwierdziło, że szkolenie takie nie jest realizowane. **Natomiast w odpowiedzi na anonimową ankietę przeprowadzoną w trakcie kontroli NIK, znaczna liczba dzielnicowych (od 16,7% do 43,3% w poszczególnych jednostkach) oceniła szkolenia doskonalące jako mało przydatne lub nieprzydatne** [szerzej str. 23-30].
5. Według stanu na dzień 30 czerwca 2000 r., na stanowiskach kierowników rewiru dzielnicowych (1.019) mianowanych było 884 funkcjonariuszy (86,75%). Ponadto do

pełnienia obowiązków na tych stanowiskach skierowano 67 policjantów nie spełniających stosownych wymagań uprawniających do mianowania na to stanowisko.

Najliczniejszą grupę wśród kierowników rewiru dzielnicowych stanowili policjanci w wieku 31-40 lat (53,05%) i o stażu służby od 9 do 11 lat, przy czym należy podkreślić, że 137 kierowników rewiru (15,5%) nigdy nie pełniło służby na stanowiskach dzielnicowych. Stwierdzono, że według stanu na dzień 30 czerwca 2000 r., spośród 884 policjantów mianowanych na stanowiska kierowników rewiru dzielnicowych, 105 (11,8%) odbyło szkolenie podoficerskie przygotowujące do służby dzielnicowych, a 537 (60,8%) szkolenie aspiranckie w zakresie służby dzielnicowych. Pozostali kierownicy rewiru odbyli szkolenie specjalistyczne w innym zakresie niż służba dzielnicowych [szerzej str. 30-34].

6. **Czas obchodu rejonu służbowego przez dzielnicowych – jako podstawowej formy pełnienia służby – był w większości skontrolowanych jednostek znacznie krótszy od czasu określonego w zarządzeniu Nr 15/99.** W myśl bowiem zarządzenia obchód powinien zajmować co najmniej 60% czasu służby. Tymczasem w I półroczu 2000 r. w jednostkach objętych kontrolą czas obchodu wynosił od 33,7% do 65,0%.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie oceniła podejmowane przez Policję programów, których celem było usprawnienie pracy dzielnicowych. **Ustalono jednak, że losowo wybrani dzielnicowi zbyt rzadko spotykali się z mieszkańcami swoich rejonów służbowych, co skutkowało m.in. tym, że byli znani tylko przez nielicznych mieszkańców.** W toku badań kontrolnych odnotowano też liczne uchybienia i braki w zakresie dokumentowania czynności służbowych, co utrudniało dokonanie rzetelnej oceny pełnienia służby [szerzej str. 34-36].

7. **W większości jednostek objętych kontrolą NIK, dzielnicowi prowadzili postępowania przygotowawcze, co było sprzeczne z dyspozycją zarządzenia Nr 15/99. Ponadto ustalono, że dzielnicowym powierzano liczne zadania nie przewidziane dla nich w powołanym zarządzeniu, jak np. pełnienie służby dyżurnego jednostki, pełnienie służby patrolowej poza rejonem służbowym, uczestniczenie w konwojach itp., co znacznie ograniczało możliwość realizacji zadań wskazanych w zarządzeniu regulującym służbę dzielnicowych.**

Dzielnicowy, jako czynnik utrudniający pełnienie służby, wskazywali także presję przełożonych na tzw. „robienie statystyki” w zakresie liczby nałożonych mandatów i

- sporządzonych wniosków o ukaranie do kolegium do spraw wykroczeń [szerzej str. 37-40].
8. Warunki pełnienia służby w większości skontrolowanych jednostek były niezadowalające, a w niektórych przypadkach bardzo złe. Dzielnicowi wykonywali czynności służbowe w pomieszczeniach zbyt małych i na ogół wymagających remontu. Mieli też utrudniony dostęp do sprzętu biurowego, informatycznego i środków łączności [szerzej str. 36-37].
 9. **W zakresie nadzoru nad pełnieniem służby przez dzielnicowych ustalono, że głównymi kryteriami oceny były uzyskane wyniki o charakterze represyjnym, co pozostawało w sprzeczności z przepisami zarządzenia Nr 15/99, które ustalało inne kryteria oceny, takie jak np.: stopień znajomości terenu i rozpoznania zagrożeń, sposób i tryb współpracy ze społecznościami lokalnymi, zasób wiadomości o zagrożeniu przestępczością itp. Odnotowano też, iż większość ocen pracy dzielnicowych oraz okresowych opinii służbowych formułowana była bardzo ogólnikowo i lakonicznie [szerzej str. 40-45].**
 10. Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie oceniła prowadzenie kontroli wewnętrznych i analiz w zakresie funkcjonowania służby dzielnicowych. W analizie Biura Koordynacji Służby Prewencyjnej stwierdzono m.in., że dzielnicowy „...*jest traktowany jako chłopiec do wszystkiego. Dzielnicowi wykonują konwoje osób tymczasowo aresztowanych (Goleniów), realizują jako jedyni służbę na terenie komisariatów (Namysłów), wykonują zadania w innych ogniwach (Krosno, Gostyń, Legnica), prowadzą postępowania przygotowawcze – spędzają za biurkiem minimum 50% czasu służby (Łuków) (...). Dzielnicowi mają zbyt mało informacji o swoim rejonie służbowym, nie są wykorzystywani do wykonywania zadań w zakresie prewencji kryminalnej (...). Niezrozumiała jest prowadzona przez jednostki polityka kadrowa i przypadki zawieszania dużych grup policjantów na innych stanowiskach niż faktycznie pracują...*” [szerzej str. 45-51].
 11. W 1999 r. w Policji rozpatrzono ogółem 16.265 skarg i wniosków, w tym 1.806 dotyczących pełnienia służby przez dzielnicowych (11,1% ogólnej ilości skarg i wniosków), a w I półroczu 2000 r. odpowiednio: 9.027 i 1.227 (13,6%). W wyniku rozpatrzenia skarg i wniosków w 1999 r. uznano, że zarzuty podnoszone w 10,2% ogólnej liczby skarg i wniosków były zasadne, w tym w odniesieniu do dzielnicowych – 9,7% natomiast w I półroczu 2000 r. odpowiednio: 8,4% i 8,7% [szerzej str. 51-52].

3. W n i o s k i

Biorąc pod uwagę ustalenia kontroli, Najwyższa Izba Kontroli skierowała do Komendanta Głównego Policji wnioski o:

- obsadzanie stanowisk kierowników rewiru dzielnicowych i dzielnicowych policjantami, którzy spełniają kryteria określone w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 6 grudnia 2000 r. w sprawie wymagań w zakresie wykształcenia, kwalifikacji zawodowych i stażu służby, jakim powinni odpowiadać policjanci na stanowiskach komendantów Policji i innych stanowiskach służbowych¹ oraz spowodowanie wyeliminowania praktyki oddelegowywania dzielnicowych do innych jednostek organizacyjnych;
- powierzanie dzielnicowym do wykonywania czynności, które należą do ich obowiązków służbowych – zgodnie z postanowieniami zawartymi w zarządzeniu Nr 15/99 Komendanta Głównego Policji – w celu stworzenia warunków do przeznaczenia przez nich co najmniej 60% czasu służby na obchód przydzielonego rejonu służbowego;
- dokonywanie okresowych ocen pracy dzielnicowych według kryteriów określonych w wyżej wymienionym zarządzeniu Nr 15/99;
- jak najpełniejsze rozpoznanie przez dzielnicowych rejonu służbowego, w szczególności rozpoznanie osobowe, poprzez m. in. zwiększenie liczby i częstotliwości spotkań dzielnicowych z mieszkańcami obsługiwanego rejonu służbowego.

¹ Dz.U. Nr 115, poz. 1212.

II. CZĘŚĆ SZCZEGÓŁOWA

1. Charakterystyka stanu prawnego w zakresie kontrolowanej działalności.

Zgodnie z art. 1 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji, Policja jest umundurowaną i uzbrojoną formacją służącą społeczeństwu, przeznaczoną do ochrony bezpieczeństwa ludzi oraz do utrzymywania bezpieczeństwa i porządku publicznego (ust. 1). Do podstawowych zadań Policji należy między innymi ochrona życia ludzi oraz mienia przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra, a także ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego, w tym zapewnienie spokoju w miejscach publicznych, w środkach publicznego transportu i komunikacji publicznej, w ruchu drogowym i na wodach przeznaczonych do powszechnego korzystania oraz wykrywanie przestępstw, wykroczeń i ściganie ich sprawców (ust. 2).

Przepisy art. 8a ustawy o Policji stanowią, że komendant powiatowy (miejski) Policji może tworzyć rewiry dzielnicowych na zasadach określonych przez Komendanta Głównego Policji (ust. 1), natomiast kierownika rewiru mianuje i zwalnia ze stanowiska komendant powiatowy (miejski) Policji po zasięgnięciu opinii wójta (burmistrza lub prezydenta miasta), chyba że do wyrażania opinii w tej sprawie upoważniony został organ wykonawczy jednostki pomocniczej gminy (ust. 2).

Do zadań kierownika rewiru należy w szczególności rozpoznawanie zagrożeń i przeciwdziałanie przyczynom ich powstawania, inicjowanie i organizowanie działań społeczności lokalnych mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz innym zjawiskom kryminogennym, a także wykonywanie czynności administracyjno-porządkowych oraz innych nie cierpiących zwłoki czynności związanych z zawiadomieniem o przestępstwie i zabezpieczeniem miejsca zdarzenia (ust. 3).

Wykonując dyspozycję zawartą w art. 8a ust. 1 ustawy o Policji, Komendant Główny Policji wydał w dniu 9 grudnia 1998 r. zarządzenie Nr 27/98 w sprawie zasad tworzenia rewirów dzielnicowych², w którym ustalił, że rewir dzielnicowych ma liczyć trzy lub więcej rejonów dzielnicowych oraz określił kryteria obowiązujące przy tworzeniu rewirów dzielnicowych.

Ponadto, na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 2 ustawy o Policji, Komendant Główny Policji zarządzeniem nr 15/99 z dnia 23 września 1999 r.³, uregulował metody i formy wykonywania zadań przez dzielnicowego i kierownika rewiru dzielnicowych.

W myśl art. 13 ust. 4 ustawy o Policji, na wniosek rady powiatu lub rady gminy liczba etatów Policji w rewirach dzielnicowych na terenie powiatu lub gminy może ulec zwiększeniu ponad liczbę ustaloną na zasadach określonych w art. 12 ust. 2 ustawy o Policji, jeżeli organy te zapewnią pokrywanie kosztów utrzymania etatów Policji przez okres co najmniej 5 lat, na warunkach określonych w porozumieniu zawartym między organem powiatu lub gminy, a właściwym wojewodą i zatwierdzonym przez Komendanta Głównego Policji.

Na podstawie art. 13 ust. 5 ustawy o Policji, Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji wydał w dniu 4 marca 1999 r. rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków porozumienia między organem powiatu lub gminy a wojewodą w zakresie pokrywania kosztów utrzymania dodatkowych etatów Policji w rewirach dzielnicowych⁴.

W rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 3 lutego 1999 r. w sprawie wymagań w zakresie wykształcenia, kwalifikacji zawodowych i stażu służby, jakim powinni odpowiadać policjanci na stanowiskach komendantów Policji i innych stanowiskach służbowych⁵ - wydanym na podstawie art. 34 ustawy o Policji – ustalono, że kierownik rewiru dzielnicowych powinien posiadać wykształcenie średnie, kwalifikacje zawodowe – aspiranckie, a ponadto 3 lata służby w Policji, natomiast starszy dzielnicowy – wykształcenie średnie, kwalifikacje zawodowe – aspiranckie i 4 lata służby, dzielnicowy – wykształcenie średnie, kwalifikacje zawodowe – aspiranckie i 3 lata służby oraz młodszy dzielnicowy – wykształcenie średnie, kwalifikacje zawodowe – podoficerskie i 2 lata służby.

² Nie publikowane.

³ Nie publikowane.

⁴ Dz.U. Nr 22, poz. 208.

⁵ Dz.U. Nr 12, poz. 107. Obecnie: rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 6 grudnia 2000 r. w sprawie wymagań w zakresie wykształcenia, kwalifikacji zawodowych i stażu służby, jakim powinni odpowiadać policjanci na stanowiskach komendantów Policji i innych stanowiskach służbowych (Dz.U. Nr 115, poz. 1212).

Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji w rozporządzeniu z dnia 31 grudnia 1998 r. w sprawie uposażenia zasadniczego policjantów, jego wzrostu z tytułu wysługi lat oraz szczegółowych zasad otrzymywania i wysokości dodatków do uposażenia policjantów⁶, ustalił między innymi stopnie etatowe i grupy uposażenia dla poszczególnych stanowisk służbowych policjantów. Dla kierownika rewiru dzielnicowych ustalono stopień etatowy – aspirant sztabowy oraz 15 grupę uposażenia i odpowiednio dla: starszego dzielnicowego – starszy aspirant i 17 grupa, dzielnicowy – aspirant i 17 grupa oraz młodszy dzielnicowy – sierżant sztabowy i 17 grupa.

2. Istotne ustalenia kontroli.

2.1. Organizacja służby dzielnicowych w Policji.

2.1.1. Standardy i procedury odnośnie służby dzielnicowych.

Ustalono, że standardy i procedury odnośnie służby dzielnicowych określone zostały w rozkazie Nr 4/95 Komendanta Głównego Policji z dnia 20 kwietnia 1995 r. w sprawie służby dzielnicowego i kierownika referatu dzielnicowych, a następnie w zarządzeniu Nr 15/99 Komendanta Głównego Policji z dnia 23 września 1999 r. w sprawie metod i form wykonywania zadań przez dzielnicowego i kierownika rewiru dzielnicowych.

Zgodnie z zarządzeniem Nr 15/99:

- dzielnicowy prowadzi ciągle rozpoznanie przydzielonego mu rejonu pod względem osobowym, terenowym, zjawisk i zdarzeń mogących mieć wpływ na stan porządku i bezpieczeństwa publicznego (§ 6 ust. 1); jest obowiązany podejmować niezbędne przedsięwzięcia zmierzające do zapobiegania popełnianiu przestępstw i wykroczeń w rejonie (§ 11) oraz bieżąco kontrolować respektowanie w rejonie obowiązujących przepisów i zarządzeń porządkowych samorządu terytorialnego (§ 14), a w zakresie ścigania sprawców przestępstw i wykroczeń do jego właściwości należy m.in. zabezpieczenie miejsca zdarzenia przed zatarciem śladów i dowodów, ustalenie świadków i pokrzywdzonych, rysopisów sprawców, podejmowanie czynności zmierzających do ustalenia miejsca pobytu lub ujęcia osób poszukiwanych, zbierania i przekazywania

⁶ Dz.U. z 1999 r. Nr 6, poz. 47 ze zm.

informacji mogących przyczynić się do ustalenia sprawcy przestępstwa lub wykroczenia i udowodnienia mu winy (§ 12 ust. 1);

- **dzielnicowemu nie przydziela się do prowadzenia postępowań przygotowawczych (§ 12 ust. 2);**
- informacje uzyskane w toku rozpoznania dzielnicowy dokumentuje w formie notatek w teczce rejonu i w razie potrzeby przekazuje drogą służbową do dalszego wykorzystania właściwym komórkom i ogniwom organizacyjnym jednostek Policji (§ 6 ust. 2);
- podstawową formą pełnienia służby dzielnicowego jest obchód polegający na przemieszczaniu się w granicach przydzielonego mu rejonu i realizowaniu zadań wynikających z zakresu jego obowiązków służbowych. **Czas obchodu powinien wypełniać co najmniej 60% czasu służby dzielnicowego (§ 5 ust. 1 i 2);**
- służba dzielnicowego organizowana jest w systemie zmianowym. Decyzje o realizowaniu przez dzielnicowego poszczególnych zadań w zwiększonym wymiarze podejmuje kierownik rewiru (§ 5 ust. 4);
- **dzielnicowy powinien ujawniać i znać osoby zamieszkale lub przebywające w jego rejonie służbowym, które stwarzają zagrożenie dla spokoju, porządku i bezpieczeństwa publicznego (§ 8).**

W zarządzeniu tym określono także wiadomości, jakie powinien posiadać dzielnicowy w ramach rozpoznania rejonu, a także miejsca i obiekty wymagające szczególnego rozpoznania. Wskazane też zostały obowiązki kierownika rewiru dzielnicowym, w tym rozliczania dzielnicowych z zadań, a także kryteria oceny dzielnicowego. Zgodnie z § 24 zarządzenia, dzielnicowy dokumentuje swoją pracę prowadząc: notatnik służbowy, teczkę rejonu i ewidencję wyników pracy.

W ocenie NIK regulacje zawarte w wyżej powołanym zarządzeniu dawały przesłanki do właściwej organizacji służby dzielnicowych, w tym nadzoru na ich działalnością. Dlatego też należy ocenić je pozytywnie.

2.5.4. Tworzenie rewirów i rejonów dzielnicowych.

Zgodnie z zarządzeniem Nr 27/98 Komendanta Głównego Policji z dnia 9 grudnia 1998 r. w sprawie zasad tworzenia rewirów dzielnicowych, komendanci powiatowi (miejscy) Policji, tworząc rewiry dzielnicowych mają obowiązek uwzględniać następujące kryteria:

- ogólną liczbę i strukturę demograficzną ludności oraz gęstość zaludnienia;
- poziom stwierdzonych przestępstw i wykroczeń;
- rozpoznanie w zakresie występowania zjawisk kryminogennych;
- lokalizację placówek oświatowych i wychowawczych oraz obiektów użyteczności publicznej, a także innych miejsc lokalnie intensywnego pobytu mieszkańców albo osób przyjezdnych;
- wielkość obszaru rejonów dzielnicowych wchodzących w skład rewirów;
- stopień koncentracji zabudowy o przeznaczeniu mieszkalnym.

Stwierdzono, że w jednostkach Policji, według stanu na dzień 30 czerwca 2000 r., utworzono 1.019 rewirów dzielnicowych i 9.927 rejonów dzielnicowych.

Ilość rewirów i rejonów dzielnicowych w jednostkach Policji podległych komendom wojewódzkim Policji, według stanu na dzień 30 czerwca 2000 r., ujęta została w poniższym zestawieniu:

Lp.	Jednostka Policji	Ilość rewirów i rejonów	
		rewirów	rejonów
1	2	3	4
1.	KWP Wrocław	83	889
2.	KWP Bydgoszcz	75	537
3.	KWP Lublin	96	639
4.	KWP Gorzów Wielkopolski	34	323
5.	KWP Łódź	64	706
6.	KWP Kraków	70	836
7.	KWP Radom	45	725
8.	KWP Opole	51	283
9.	KWP Rzeszów	38	480
10.	KWP Białystok	29	281
11.	KWP Gdańsk	59	573
12.	KWP Katowice	111	1.043
13.	KWP Kielce	22	366
14.	KWP Olsztyn	37	378

15.	KWP Poznań	83	912
16.	KWP Szczecin	79	484
17.	KSP Warszawa	43	472
RAZEM		1.019	9.927

Oдноśnie wielkości rejonów obsługiwanych przez poszczególnych dzielnicowych ustalono, że **losowo wybrani dzielnicowi obsługiwali rejonry służbowe znacznie różniące się pod względem wielkości i liczby mieszkańców.** I tak:

- dzielnicowi pełniący służbę w jednostkach podległych KWP w Radomiu obsługiwali rejonry służbowe, których powierzchnia wynosiła od ok. 0,1 km² do ok. 5,0 km², natomiast liczba mieszkańców w tych rejonach wynosiła od ok. 2,7 tys. do ok. 5,0 tys. osób;
- dzielnicowi z jednostek podległych KWP w Kielcach obsługiwali rejonry o powierzchni od ok. 0,5 km² do ok. 7,0 km² i liczbie mieszkańców od ok. 3,0 tys. do ok. 7,6 tys.;
- dzielnicowi z jednostek podległych KSP obsługiwali rejonry o powierzchni od ok. 0,5 km² do ok. 2,0 km² i liczbie mieszkańców od ok. 3,0 tys. do ok. 10,0 tys.;
- dzielnicowi z jednostek podległych KWP w Krakowie obsługiwali rejonry o powierzchni od ok. 0,6 km² do ok. 5,0 km² i liczbie mieszkańców od ok. 0,4 tys. do ok. 5,5 tys.;
- dzielnicowi z jednostek podległych KWP w Szczecinie obsługiwali rejonry o powierzchni od ok. 1,0 km² do ok. 2,0 km² i liczbie mieszkańców od ok. 2,0 tys. do ok. 9,5 tys.;
- dzielnicowi z jednostek podległych KWP w Lublinie obsługiwali rejonry o powierzchni od ok. 1,3 km² do ok. 20,0 km² i liczbie mieszkańców od ok. 4,7 tys. do ok. 7,5 tys.

W anonimowych ankietach, przeprowadzonych w ramach kontroli NIK, niektórzy dzielnicowi, jako czynnik utrudniający pełnienie służby, wskazali zbyt duże rejonry służbowe pod względem powierzchni i liczby mieszkańców.

W 1999 r. zawarto 11 porozumień między organem powiatu lub gminy a wojewodą dotyczących pokrywania kosztów utrzymania dodatkowych 41 etatów Policji w rewirach dzielnicowych, natomiast w I półroczu 2000 r. zawarto odpowiednio 7 porozumień dotyczących 41 etatów.

Ogółem w Policji, według stanu na dzień 30 czerwca 2000 r., utworzono 82 dodatkowe etaty dzielnicowych, co stanowiło 0,83% ogółu etatów dzielnicowych.

2.5.5. Stan kadr dzielnicowych.

2.2.1. Nabór policjantów do służby dzielnicowych i obsada stanowisk.

Według wyjaśnienia dyrektora Biura Kadr i Szkolenia Komendy Głównej Policji odnośnie procedury doboru policjantów na stanowiska dzielnicowych oraz kryteriów oceny kandydatów: *„Procedura doboru policjantów na stanowisko dzielnicowego jest określona poprzez kryteria zawarte w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 3 lutego 1999 r. w sprawie wymagań w zakresie wykształcenia, kwalifikacji zawodowych i stażu służby, jakim powinni odpowiadać policjanci na stanowiskach komendantów Policji i innych stanowiskach służbowych”*.

Kontrola wykazała, że we wszystkich skontrolowanych przez NIK jednostkach policjanci **na ogół nie byli zainteresowani objęciem stanowisk dzielnicowych – nie zabiegali o te stanowiska.**

Wyniki przeprowadzonej, podczas kontroli NIK, anonimowej ankiety potwierdziły powyższe ustalenia, a ponadto wskazują, **że wielu dzielnicowych nie identyfikuje się z zajmowanym stanowiskiem.** W ankiecie postawiono m.in. następujące pytania:

- 1) czy stanowisko dzielnicowego było stanowiskiem, o które Pan starał się (zabiegał) i jest zgodne z Pana ambicjami zawodowymi i predyspozycjami ?
- 2) czy zamierza (planuje) Pan kontynuować służbę w Policji na stanowiskach dzielnicowych, a następnie kierownika rewiru dzielnicowych przez najbliższe 5-10 lat ?
- 3) czy zmieniłby Pan stanowisko służbowe na inne (w innej służbie) o porównywalnym uposażeniu, gdyby otrzymał Pan taką propozycję ?
- 4) czy służba dzielnicowego – wykonywanie obowiązków służbowych – daje Panu satysfakcję zawodową ?
- 5) czy uważa Pan, że nadaje się na stanowisko dzielnicowego ?

Szczegółowe wyniki ankiety przedstawione zostały poniżej:

- 18 losowo wybranych dzielnicowych z jednostek podległych KWP w Radomiu, na powyższe pytania odpowiadało „tak” i „raczej tak” oraz „raczej nie”, „nie” i „zdecydowanie nie”, odpowiednio:
 - pytanie 1 – 7 (38,9% ankietowanych) i 11 (61,1%),
 - pytanie 2 – 8 (44,4%) i 10 (55,6%),
 - pytanie 3 – 13 (72,2%) i 5 (27,8%),
 - pytanie 4 – 10 (55,6%) i 8 (44,4%),
 - pytanie 5 – 14 (77,8%) i 4 (22,2%);
- 30 dzielnicowych z jednostek podległych KWP w Lublinie udzieliło odpowiedzi, odpowiednio:
 - pytanie 1 – 14 (46,7%) i 16 (53,3%),
 - pytanie 2 – 18 (60,0%) i 12 (40,0%),
 - pytanie 3 – 15 (50,0%) i 15 (50,0%),
 - pytanie 4 – 19 (63,3%) i 11 (36,7%),
 - pytanie 5 – 26 (86,7%) i 4 (13,3%);
- 28 dzielnicowych z jednostek podległych KWP w Szczecinie udzieliło odpowiedzi, odpowiednio:
 - pytanie 1 – 15 (53,6%) i 13 (46,4%),
 - pytanie 2 – 15 (53,6%) i 13 (46,4%),
 - pytanie 3 – 12 (42,9%) i 16 (57,1%),
 - pytanie 4 – 16 (57,1%) i 12 (42,9%),
 - pytanie 5 – 23 (82,1%) i 5 (17,9%);
- 45 dzielnicowych z jednostek podległych Komendzie Stołecznej Policji udzieliło odpowiedzi, odpowiednio:
 - pytanie 1 – 25 (55,6%) i 20 (44,4%),
 - pytanie 2 – 31 (68,9%) i 14 (31,1%),
 - pytanie 3 – 14 (31,1%) i 31 (68,9%),
 - pytanie 4 – 39 (86,7%) i 5 (11,1%), 1 dzielnicowy odpowiedzi nie udzielił,
 - pytanie 5 – 39 (86,7%) i 5 (11,1%), 1 dzielnicowy odpowiedzi nie udzielił;
- 30 dzielnicowych z jednostek podległych KWP w Krakowie udzieliło odpowiedzi, odpowiednio:
 - pytanie 1 – 18 (60,0%) i 12 (40,0%),
 - pytanie 2 – 24 (80,0%) i 6 (20,0%),
 - pytanie 3 – 15 (50,0%) i 15 (50,0%),
 - pytanie 4 – 25 (83,3%) i 5 (16,7%),
 - pytanie 5 – 29 (96,7%) i 1 (3,3%);

- 34 dzielnicowych z jednostek podległych KWP w Kielcach udzieliło odpowiedzi, odpowiednio:

- pytanie 1 – 22 (64,7%) i 12 (35,3%),
- pytanie 2 – 24 (70,5%) i 10 (29,5%),
- pytanie 3 – 17 (50,0%) i 17 (50,0%),
- pytanie 4 – 26 (76,4%) i 8 (23,6%),
- pytanie 5 – 29 (85,2%) i 5 (14,8%).

Liczba stanowisk etatowych dzielnicowych oraz ich obsada według stanu na dzień 1 stycznia 1999 r., 31 grudnia 1999 r. i 30 czerwca 2000 r. została przedstawiona w poniższym zestawieniu:

Stanowisko	Stan etatowy	Stan ewidencyjny*	Stan faktyczny**	% obsady (4:2)
1	2	3	4	5
Stan na dzień 1 stycznia 1999 r.				
Młodszy dzielnicowy	5286	3424	4505	85,23
Dzielnicowy	1734	1670	1913	110,32
Starszy dzielnicowy	2737	1849	2084	76,14
OGÓŁEM	9757	6943	8502	87,14
Stan na dzień 31 grudnia 1999 r.				
Młodszy dzielnicowy	5646	4354	5285	93,61
Dzielnicowy	1613	1355	1506	93,37
Starszy dzielnicowy	2603	1788	1908	73,30
OGÓŁEM	9862	7497	8699	88,21
Stan na dzień 30 czerwca 2000 r.				
Młodszy dzielnicowy	5642	4464	5800	102,80
Dzielnicowy	1676	1349	1561	93,14
Starszy dzielnicowy	2609	1786	1950	74,74
OGÓŁEM	9927	7599	9311	93,80

* - liczba policjantów mianowanych na stanowiska.

** - ogólna liczba policjantów mianowanych na stanowiska oraz policjantów pełniących obowiązki dzielnicowych.

Według stanu na dzień 1 stycznia 1999 r. na stanowiska dzielnicowych mianowanych było 6.943 policjantów, którzy zajmowali 71,16% stanowisk etatowych, tj. 9.757. Ogółem na te stanowiska było mianowanych oraz pełniło obowiązki dzielnicowego 8.502 policjantów (87,14% stanowisk etatowych).

Liczba wakatów na stanowiskach dzielnicowych wynosiła 2.814. Na wakujących stanowiskach pełniło obowiązki dzielnicowego 1.559 policjantów, którzy nie spełniali wymogów niezbędnych do mianowania określonych w rozporządzeniu Ministra Spraw

Wewnętrznych i Administracji w sprawie wymagań w zakresie wykształcenia, kwalifikacji zawodowych i stażu służby, jakim powinni odpowiadać policjanci na stanowiskach komendantów Policji i innych stanowiskach służbowych.

Według stanu na dzień 31 grudnia 1999 r. na stanowiska dzielnicowych mianowanych było 7.497 policjantów (76,02% liczby stanowisk etatowych, tj. 9.862). Ogółem na te stanowiska było mianowanych oraz pełniło obowiązki dzielnicowego 8.699 policjantów (88,21% stanowisk etatowych). **Liczba wakatów wynosiła 2.365. Na wakujących stanowiskach pełniło obowiązki 1.202 policjantów, którzy nie spełniali wymogów do mianowania.**

Według stanu na dzień 30 czerwca 2000 r. na stanowiska dzielnicowych (9.927) mianowanych było 7.599 policjantów (76,55% stanowisk etatowych). Ogółem na te stanowiska było mianowanych i pełniło obowiązki dzielnicowego 9.311 policjantów (93,80% stanowisk etatowych). **Liczba wakatów wynosiła 2.328. Na wakujących stanowiskach pełniło obowiązki dzielnicowego 1.712 policjantów, którzy nie spełniali wymogów do mianowania.** W związku z powyższym 616 stanowisk było nie obsadzonych, co oznaczało, że niektórzy policjanci obsługiwali dwa rejony służbowe.

Podczas kontroli w jednostkach podległych KWP w Krakowie ustalono, iż miały w nich miejsce przypadki obsługiwania przez dzielnicowych dodatkowo przydzielonych rejonów służbowych przez okres przekraczający 6 miesięcy. Postępowanie takie było niezgodne z przepisami § 2 ust. 3 zarządzenia Nr 15/99 Komendanta Głównego Policji, w myśl których kierownik jednostki Policji może przydzielić dzielnicowemu do obsługi więcej niż jeden rejon na okres nie dłuższy niż 6 miesięcy.

Kontrola wykazała, że według stanu na dzień 30 czerwca 2000 r., we wszystkich skontrolowanych jednostkach na stanowiskach dzielnicowych pełnili służbę policjanci, którzy nie spełniali wymogów do mianowania. I tak, w jednostkach podległych KWP w Szczecinie było ich 119 i odpowiednio: KWP w Lublinie – 112, KWP w Radomiu – 97, KSP – 70, KWP w Kielcach – 51 i KWP w Krakowie – 34.

Wyżej wymienieni policjanci nie spełniali przede wszystkim wymogu odbycia szkolenia specjalistycznego (podoficerskiego, aspiranckiego), a także wymogów dotyczących stażu służby w Policji i wykształcenia.

2.2.2. Struktura kadr dzielnicowych ze względu na wiek, staż służby i wykształcenie.

Struktura wieku policjantów mianowanych na stanowiska dzielnicowych, według stanu na dzień 30 czerwca 2000 r. przedstawiona została w poniższym zestawieniu:

Wiek policjantów	Dzielnicowi				Struktura %
	Młodszy dzielnicowy	Dzielnicowy	Starszy dzielnicowy	Razem	
1	2	3	4	5	6
do 25 lat	320	32	18	370	4,87
od 26 do 30 lat	1641	461	380	2482	32,66
od 31 do 35 lat	1472	474	664	2610	34,35
od 36 do 40 lat	675	245	438	1358	17,87
od 41 do 45 lat	286	113	222	621	8,17
powyżej 46 lat	70	24	64	158	2,08
RAZEM	4464	1349	1786	7599	100,00

Najliczniejszą grupę stanowili policjanci w przedziale wieku 26-35 lat, których było 5.092, tj. 67,0% policjantów mianowanych na stanowiska dzielnicowych.

Najmniej było policjantów w wieku powyżej 46 lat; grupa ta liczyła tylko 158 policjantów (2,1%).

Staż służby w Policji, w przedziałach lat, policjantów mianowanych na stanowiska dzielnicowych, według stanu na dzień 30 czerwca 1999 r., przedstawiony został w poniższym zestawieniu:

Staż służby	Dzielnicowi				Struktura %
	Młodszy dzielnicowy	Dzielnicowy	Starszy dzielnicowy	Razem	
1	2	3	4	5	6
do 3 lat	287	24	18	329	4,33
od 4 do 5 lat	791	102	58	951	12,51
od 6 do 8 lat	1073	331	268	1672	22,00
od 9 do 11 lat	1465	614	832	2911	38,31
od 12 do 15 lat	533	168	332	1033	13,59
powyżej 15 lat	315	110	278	703	9,25
RAZEM	4464	1349	1786	7599	100,00

Najwięcej policjantów posiadało staż służby w Policji w przedziale od 6 do 11 lat; grupa ta liczyła 4.583 policjantów, tj. 60,3% policjantów mianowanych na stanowiska dzielnicowych. Policjantów ze stażem służby powyżej 15 lat było 703 (9,3%).

Staż służby na stanowiskach dzielnicowych policjantów mianowanych na te stanowiska, według stanu na dzień 30 czerwca 2000 r., przedstawiony został w poniższym zestawieniu:

Staż służby	Dzielnicowi				Struktura %
	Młodszy dzielnicowy	Dzielnicowy	Starszy dzielnicowy	Razem	
1	2	3	4	5	6
do 1 roku	1135	202	152	1489	19,59
do 3 lat	1453	355	365	2173	28,60
od 4 do 5 lat	843	301	420	1564	20,58
od 6 do 8 lat	586	301	431	1318	17,34
od 9 do 11 lat	354	147	271	772	10,16
od 12 do 15 lat	58	32	94	184	2,42
powyżej 15 lat	35	11	53	99	1,30
RAZEM	4464	1349	1786	7599	100,00

Staż służby policjantów na stanowiskach dzielnicowych **był krótki, gdyż 5.226 policjantów, tj. 68,8% policjantów mianowanych na stanowiska dzielnicowych, legitymowało się stażem nie przekraczającym 5 lat.**

Struktura wykształcenia policjantów mianowanych na stanowiska dzielnicowych, według stanu na dzień 30 czerwca 2000 r., przedstawiona została w poniższym zestawieniu:

Wykształcenie	Dzielnicowi				Struktura %
	Młodszy dzielnicowy	Dzielnicowy	Starszy dzielnicowy	Razem	
1	2	3	4	5	6
wyższe	59	28	32	119	1,57
średnie	4328	1295	1740	7363	96,89
bez średniego	77	26	14	117	1,54
RAZEM	4464	1349	1786	7599	100,00

Należy podkreślić, że pomimo wymogu posiadania średniego wykształcenia, określonego w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 3 lutego 1999 r. w sprawie wymagań w zakresie wykształcenia, kwalifikacji zawodowych i stażu służby, jakim powinni odpowiadać policjanci na stanowiskach komendantów Policji i innych stanowiskach służbowych, aż 117 policjantów (1,5% policjantów mianowanych na stanowiska dzielnicowych) nie posiadało średniego wykształcenia.

2.5.6. *Stan dyscypliny służbowej.*

Wyróżnienia udzielone dzielnicowym w 1999 r. i I półroczu 2000 r. przedstawione zostały w zestawieniu:

Rodzaj wyróżnienia	Ilość wyróżnień			
	1999 r.	Struktura %	I półrocze 2000 r.	Struktura %
Pochwała (art. 87 pkt 1 ustawy o Policji)	55	0,4	44	0,9
Pochwała w rozkazie (art. 87 pkt 2 ustawy o Policji)	154	1,0	172	3,3
Nagroda pieniężna lub rzeczowa (art. 87 pkt 3 ustawy o Policji)	14.579	96,3	4.434	86,0
Krótkoterminowy urlop (art. 87 pkt 4 ustawy o Policji)	195	1,3	388	7,5
Przyznanie odznaki resortowej (art. 87 pkt 5 ustawy o Policji)	5	0,0	5	0,1
Przedstawienie do odznaczenia państwowego (art. 87 pkt 6 ustawy o Policji)	10	0,1	4	0,1
Przedterminowe mianowanie na wyższy stopień (art. 87 pkt 7 ustawy o Policji)	17	0,1	12	0,2
Mianowanie na wyższe stanowisko służbowe (art. 87 pkt 8 ustawy o Policji)	127	0,8	96	1,9
R A Z E M	15.142	100,0	5.155	100,0

W 1999 r. oraz w I półroczu 2000 r. zasadniczą formą wyróżniania, jaką stosowano wobec dzielnicowych, były nagrody pieniężne lub rzeczowe. W 1999 r. na ogólną ilość 15.142 wyróżnień, nagród pieniężnych lub rzeczowych było 14.579, tj. 96,3%, natomiast w I

półroczu 2000 r. odpowiednio: 5.155, 4.434 i 86,0%. Wyróżnień udzielono m.in. za ujęcie sprawców przestępstw lub wykroczeń na „gorącym uczynku”, zatrzymanie osób poszukiwanych, udział w akcjach organizowanych przez inne służby i jednostki organizacyjne Policji oraz zajęcie czołowego miejsca w zawodach sportowych lub turniejach.

Kary dyscyplinarne wymierzone dzielnicowym w 1999 r. i I półroczu 2000 r. przedstawione zostały w zestawieniu:

Rodzaj kary	Ilość kar					
	Starszy dzielnicowy		Dzielnicowy		Młodszy dzielnicowy	
	1999 r.	I półr. 2000 r.	1999 r.	I półr. 2000 r.	1999 r.	I półr. 2000 r.
Upomnienie (art. 134 ust. 1 pkt 1 ustawy o Policji)	20	17	23	11	37	30
Nagana (art. 134 ust. 1 pkt 2 ustawy o Policji)	14	6	12	8	22	18
Surowa nagana (art. 134 ust. 1 pkt 3 ustawy o Policji)	3	3	5	2	8	3

1	2	3	4	5	6	7
Nagana z ostrzeżeniem (art. 134 ust. 1 pkt 4 ustawy o Policji)	4	2	3	3	7	7
Ostrzeżenie o niepełnej przydatności na zajmowanym stanowisku (art. 134 ust. 1 pkt 5 ustawy o Policji)	2	2	3	4	2	2
Wyznaczenie na niższe stanowisko służbowe (art. 134 ust. 1 pkt 6 ustawy o Policji)	0	1	2	2	5	3
Ostrzeżenie o niepełnej przydatności do służby (art. 134 ust. 1 pkt 9 ustawy o Policji)	5	2	6	2	5	6
Wydalenie ze służby (art. 134 ust. 1 pkt 10 ustawy o Policji)	1	3	3	2	9	7
RAZEM	49	36	57	33	95	76

Spośród ogólnej ilości 201 kar dyscyplinarnych wymierzonych dzielnicowym w 1999 r. i 145 w I półroczu 2000 r., najczęściej stosowano upomnienie (80 w 1999 r., tj. 39,8% ogólnej ilości kar i 58 w I półroczu 2000 r., tj. 40,0%), nagane (odpowiednio: 48, tj. 23,9% i 32, tj. 22,1%) oraz ostrzeżenie o niepełnej przydatności do służby (16, tj. 8,0% i 10, tj. 6,9%). W 1999 r. ze służby w Policji wydano 13 policjantów, natomiast w I półroczu 2000 r. 12 policjantów. Do przyczyn wymierzania kar dyscyplinarnych należało m.in. zaniedbywanie obowiązków służbowych, nieprawidłowości podczas służby patrolowej, niewłaściwe wykonywanie czynności służbowych oraz nieprawidłowe ich dokumentowanie. Przyczyną wydalenia policjantów ze służby było m.in. przyjęcie korzyści materialnej, spowodowanie

kolizji drogowej po spożyciu alkoholu oraz porzucenie służby (nieusprawiedliwiona nieobecność w służbie).

2.2.4. Przygotowanie zawodowe dzielnicowych.

2.2.4.1. Szkolenie podstawowe.

W okresie objętym kontrolą w Policji realizowano szkolenie podstawowe według dwóch programów szkolenia, tj.:

- programu szkolenia podstawowego wprowadzonego do użytku służbowego decyzją Nr 85/99 Komendanta Głównego Policji z dnia 14 maja 1999 r. w sprawie programu szkolenia podstawowego; program ten wcześniej, tj. od czerwca 1998 r. realizowany był jako „Edycja pilotażowa”;
- programu szkolenia podstawowego (wersja pilotażowa) wprowadzonego do użytku służbowego decyzją Nr 121/00 Komendanta Głównego Policji z dnia 26 maja 2000 r. w sprawie pilotażowego programu szkolenia podstawowego policjantów.

Szkolenie podstawowe realizowane według wyżej wymienionych programów szkolenia trwało 6 miesięcy i 10 dni oraz składało się odpowiednio z 5 i 7 modułów.

W powyższych programach szkolenia określone zostały zadania, które absolwent szkolenia podstawowego powinien umieć wykonać. Były to między innymi – z punktu widzenia obowiązków należących do dzielnicowego – następujące zadania:

- rozpoznanie przydzielonego rejonu służbowego;
- zbieranie informacji, w tym prowadzenie rozpoznania operacyjnego;
- prowadzenie wywiadu środowiskowego i policyjnego;
- pouczanie, udzielanie wyjaśnień i informowanie obywateli;
- postępowanie z nieletnimi;
- przeprowadzanie interwencji domowych;
- prowadzenie kontroli meldunkowej;
- sporządzanie notatek służbowych i urzędowych.

Celem szkolenia podstawowego było ponadto wykształcenie u policjantów – absolwentów szkolenia podstawowego, umiejętności uniwersalnych (m.in. zbierania i przekazywania informacji, komunikowania werbalnego i pozawerbalnego, analizowania, syntetyzowania i

wyciągania wniosków, tworzenia atmosfery zaufania) oraz umiejętności specyficznych (m.in. doboru i typowania źródła informacji, współpracy z osobowymi źródłami informacji, współdziałania z policjantami innych służb i jednostek organizacyjnych).

2.2.4.2. Szkolenie specjalistyczne (podoficerskie i aspiranckie) i jego efekty.

Szkolenie podoficerskie przygotowujące do służby dzielnicowych odbywało się w Szkole Policji w Słupsku według programu szkolenia wprowadzonego do użytku służbowego decyzją Nr 188/97 Komendanta Głównego Policji z dnia 19 września 1997 r. Szkolenie składało się z 4 modułów trwających łącznie 5 miesięcy. Moduły I, II i IV realizowane były w szkole Policji, natomiast moduł III (praktyka zawodowa) w jednostce macierzystej policjanta odbywającego szkolenie.

Celem szkolenia było przygotowanie policjanta do wykonywania zadań określonych w „Instrukcji w sprawie służby dzielnicowego i kierownika referatu dzielnicowych”, stanowiącej załącznik do rozkazu Nr 4/95 Komendanta Głównego Policji. Były to między innymi następujące zadania:

- prowadzenie rozpoznania służbowego, w tym: osobowego, terenowego, zjawiskowego, środowiskowego;
- zbieranie i przekazywanie informacji będących w zainteresowaniu innych służb Policji i instytucji;
- pełnienie służby patrolowej;
- prowadzenie obchodu rejonu służbowego;
- kontrola zabezpieczenia obiektów i pełnienia służby przez dozorców;
- dokonywanie kontroli miejsc zagrożonych przestępczością;
- prowadzenie interwencji, w tym: w lokalu publicznym, w miejscu publicznym, domowych;
- udział w zabezpieczaniu imprez masowych;
- zatrzymywanie i doprowadzanie osób;
- podejmowanie działań mających na celu ujawnienie i zatrzymanie sprawcy przestępstwa (obserwacja, zasadzka, pościg);
- udzielanie pomocy i asysty administracyjnym organom egzekucyjnym;
- prowadzenie czynności procesowych w niezbędnym zakresie;

- prowadzenie postępowań przygotowawczych w sprawach o określone przestępstwa;
- prowadzenie postępowań uproszczonych;
- wykonywanie czynności w ramach prowadzonych postępowań w sprawach z oskarżenia prywatnego;
- prowadzenie wywiadów środowiskowych;
- prowadzenie działań w zakresie profilaktyki ruchu drogowego;
- prowadzenie działań w zakresie prewencji kryminalnej;
- współpraca ze społeczeństwem;
- udzielanie informacji obywatelom.

W celu wykonania wyżej wymienionych zadań policjant podczas szkolenia miał wykształcić umiejętności uniwersalne (m.in.: analizowania, syntetyzowania i wyciągania wniosków, komunikowania werbalnego i poza werbalnego, tworzenia atmosfery zaufania, obserwowania, argumentowania, elastycznego reagowania na zmieniającą się sytuację, indywidualizacji własnych zachowań, precyzyjnego przekazywania informacji, gromadzenia informacji) oraz umiejętności specyficznych (m.in. korzystania ze zbiorów informatycznych, wykonywania czynności procesowych w niezbędnym zakresie, doprowadzania osób do jednostek Policji, legitymowania i ustalania tożsamości osób, fizycznego zabezpieczania śladów i dowodów przed zniszczeniem, zatrzymywania osób, współdziałania z policjantami z innych jednostek, ustalenia świadków i uczestników zdarzenia, udzielania pomocy uprawnionym organom w ramach pomocy i asysty, typowania i doboru źródeł informacji, kontrolowania stopnia zabezpieczenia obiektów handlowych, sporządzania protokołów z czynności procesowych niezbędnych przy prowadzeniu postępowań uproszczonych i oskarżenia prywatnego).

Szkolenie aspiranckie dla dzielnicowych odbywało się także w Szkole Policji w Słupsku na podstawie programu szkolenia, który został wprowadzony do użytku służbowego decyzją Nr 105/97 Komendanta Głównego Policji z dnia 23 maja 1997 r. Szkolenie to składało się z dwóch bloków: ogólnego i specjalistycznego, trwających łącznie 3 miesiące. Celem szkolenia było przygotowanie policjanta – dzielnicowego do realizacji zadań określonych w wyżej wymienionej „Instrukcji w sprawie służby dzielnicowego i kierownika referatu dzielnicowych”. Były to m.in. następujące zadania:

- nadzór nad wykonywanymi przez podległych policjantów czynnościami związanymi z przyjęciem zawiadomienia o przestępstwie;

- podjęcie pierwszych czynności po zaistnieniu przestępstwa na szkodę podległych policjantów;
- nadzór nad stosowaniem środków przymusu bezpośredniego przez podwładnych;
- nadzór nad stosowaniem prawnych form działania Policji przez podwładnych;
- organizacja służby w rejonach zagrożonych subkulturami młodzieżowymi o charakterze dewiacyjnym oraz innymi czynnikami kryminalnymi;
- wypełnianie podstawowych funkcji kierowniczych w zakresie prezentowania właściwego stylu kierowania, podejmowania decyzji na podstawowym szczeblu kierowania, przeprowadzania odpraw, kształtowania oraz wpływania na postawy, zachowania i opinie podwładnych, przeprowadzania szkoleń i instruktaży;
- nadzór nad prawidłowością prowadzonej służby prewencyjnej;
- inicjowanie i podejmowanie przedsięwzięć z zakresu prewencji kryminalnej;
- planowanie służby i określanie zadań podległym policjantom;
- nadzór nad czynnościami podejmowanymi przez podwładnych dzielnicowych w trakcie służby obchodowej;
- sporządzanie analizy stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego podległego rejonu służbowego;
- ocena prawidłowości wykonywanych czynności procesowych w ramach dochodzenia uproszczonego;
- podejmowanie czynności w przypadku wystąpienia rodzinnych sytuacji przestępczo-konfliktowych w rejonie służbowym;
- analiza dokumentów pooględzinowych.

Należy podkreślić, że pomimo wprowadzenia z dniem 23 września 1999 r. do użytku służbowego zarządzenia Nr 15/99 Komendanta Głównego Policji, szkolenie specjalistyczne (podoficerskie i aspiranckie) dla dzielnicowych, do dnia zakończenia kontroli NIK, odbywało się według programów szkolenia opracowanych na podstawie przepisów „Instrukcji w sprawie służby dzielnicowego i kierownika referatu dzielnicowych”, które z dniem 23 września 1999 r. utraciły moc.

Podczas kontroli NIK w Centralnym Ośrodku Metodyki Szkolenia Biura Kadr i Szkolenia KGP trwały prace przy opracowywaniu programu szkolenia specjalistycznego, które ma zastąpić realizowane dotychczas – opisane powyżej – szkolenia podoficerskie i aspiranckie

dla dzielnicowych oraz ma uwzględniać przepisy zarządzenia Nr 15/99 Komendanta Głównego Policji.

Ustalenia kontroli wykazały, że na ogólną liczbę 7.599 dzielnicowych w Policji (młodszy dzielnicowy, dzielnicowy, starszy dzielnicowy) mianowanych na te stanowiska, według stanu na dzień 30 czerwca 2000 r., **zaledwie 2.239 dzielnicowych (tj. 29,5% ogólnej liczby dzielnicowych) odbyło szkolenie podoficerskie przygotowujące do służby dzielnicowych oraz tylko 2.302 dzielnicowych (30,3%) odbyło szkolenie aspiranckie dla dzielnicowych. Pozostali policjanci mianowani na stanowiska dzielnicowych odbyli szkolenia specjalistyczne przygotowujące do służby na innych stanowiskach służbowych.**

Wyniki anonimowej ankiety, przeprowadzonej podczas kontroli NIK wykazały, że realizowane w Policji szkolenia specjalistyczne dla dzielnicowych w znacznym stopniu ocenione zostały jako **mało przydatne lub nieprzydatne w służbie dzielnicowych**. I tak:

- 45 losowo wybranych dzielnicowych pełniących służbę w jednostkach podległych Komendzie Stołecznej Policji na pytanie czy odbyte przez nich szkolenie podoficerskie i aspiranckie dobrze przygotowało do służby na zajmowanym stanowisku, 25 dzielnicowych (55,6% ankietowanych), odpowiedziało „tak” lub „raczej tak”, natomiast 20 dzielnicowych (44,4%), odpowiedziało „raczej nie”, „nie” lub „zdecydowanie nie”;
- 34 dzielnicowych z jednostek podległych KWP w Kielcach na powyższe pytanie odpowiedziało odpowiednio: 21 (61,7%) i 13 (38,3%);
- 30 dzielnicowych z jednostek podległych KWP w Lublinie odpowiedziało odpowiednio: 13 (43,3%) i 17 (56,7%);
- 30 dzielnicowych z jednostek podległych KWP w Krakowie odpowiedziało odpowiednio: 15 (50,0%) i 15 (50,0%);
- 28 dzielnicowych z jednostek podległych KWP w Szczecinie odpowiedziało odpowiednio: 13 (46,4%) i 13 (46,4%), a 2 dzielnicowych (7,1%) odpowiedzi nie udzieliło;
- 16 dzielnicowych z jednostek podległych KWP w Radomiu odpowiedziało odpowiednio: 11 (68,7%) i 5 (31,3%).

Kontrola wykazała także, iż w arkuszach ocen słuchaczy, wypełnianych w szkole Policji po zakończeniu szkoleń podoficerskich i aspiranckich dla dzielnicowych, znajdujących się w aktach osobowych losowo wybranych dzielnicowych, brak było

zapisów dotyczących oceny predyspozycji policjantów do pełnienia służby na stanowiskach dzielnicowych. Formulowane w tych arkuszach opinie i wnioski były zwykle ogólnikowe i nie dawały żadnych podstaw kierownikom jednostek do dokonania obiektywnej oceny przydatności policjantów przy doborze na stanowiska dzielnicowych.

W 1999 r. w Szkole Policji w Słupsku przeprowadzone zostały, przy zastosowaniu ankiety, badania dotyczące praktyk odbytych przez policjantów – uczestników szkolenia podoficerskiego dla dzielnicowych. Badaniem objęto 71 policjantów mających odbyłą praktykę w komisariacie Policji w Słupsku oraz 57 policjantów, którzy praktykę odbywali w jednostkach macierzystych.

Spośród wyżej wymienionych 71 policjantów, 23 (32,4%) oceniło praktykę jako zbędną, 36 (50,7%) jako mało przydatną, a tylko 9 (12,7%) uznało ją za konieczną; 3 policjantów (4,2%) odpowiedzi nie udzieliło.

Natomiast spośród 57 policjantów, którzy byli na praktyce w jednostkach macierzystych, 31 policjantów (54,4%) oceniło ją jako zbędną, zaś 15 (26,3%) jako konieczną; 11 policjantów (19,3%) odpowiedzi nie udzieliło.

Ustalono także, że policjanci podczas praktyki w jednostkach macierzystych wykonywali często czynności nie ujęte w programie praktyki.

Badania ankietowe przeprowadzone w I półroczu 2000 r. w Szkole Policji w Słupsku w zakresie efektywności szkolenia realizowanego w tej szkole wykazały, że na 117 ankietowanych policjantów służby prewencyjnej – głównie dzielnicowych – 102 (87,2%) oceniło odbyte szkolenie jako częściowo przydatne w codziennej służbie, 4 policjantów (3,4%) uznało je za nieprzydatne, natomiast tylko 11 policjantów (9,4%) stwierdziło, że szkolenie spełniło ich oczekiwania.

Ponadto ankietowani wskazali czynniki, które ich zdaniem negatywnie wpływają na efekty szkolenia oraz wymieniali zagadnienia, które powinny być uwzględnione w programie szkolenia. Do czynników negatywnych zaliczono m.in. nadmierne obciążenie służbami, brak dostępu do literatury fachowej, małe doświadczenie niektórych wykładowców oraz ich niewłaściwy stosunek do słuchaczy. Ankietowanym, w programie szkolenia, **brakowało przede wszystkim większej ilości zajęć praktycznych związanych ze specjalnością szkolenia (np. specjalność dzielnicowego), zajęć z psychologii w ujęciu praktycznym,**

które byłoby przydatne w codziennej służbie oraz zajęć z obsługi i użytkowania komputerów.

2.2.4.3. Doskonalenie zawodowe.

Komendant Główny Policji decyzją Nr 114/00 z dnia 16 maja 2000 r. wprowadził do użytku służbowego program szkolenia do realizacji w ramach doskonalenia zawodowego dzielnicowych. Program ten w IV kwartale 1999 r. realizowany był w wersji pilotażowej.

Szkolenia doskonalące dla dzielnicowych przeprowadzone zostały w szkołach Policji w Słupsku i Katowicach oraz w Centrum Szkolenia Policji w Legionowie. Szkolenie trwało 1,5 miesiąca, a jego celem było przygotowanie dzielnicowego m.in. do rozpoznawania i analizowania stanu bezpieczeństwa w rejonie służbowym, inicjowania, organizowania oraz uczestniczenia w spotkaniach z przedstawicielami samorządów, pedagogami i uczniami w szkołach, a także tworzenia lokalnych koalicji na rzecz bezpieczeństwa.

W okresie objętym kontrolą NIK w Szkole Policji w Słupsku odbyły się dwa kursy szkolenia, zrealizowane w ramach doskonalenia zawodowego dzielnicowych (w okresach: od 7 grudnia 1999 r. do 18 stycznia 2000 r. oraz od 6 czerwca do 18 lipca 2000 r.), w których uczestniczyło 24 dzielnicowych; w Szkole Policji w Katowicach odbyły się dwa kursy szkolenia (18 listopada – 23 grudnia 1999 r. i 17 lipca – 31 sierpnia 2000 r.) z udziałem 46 dzielnicowych oraz w Centrum Szkolenia Policji w Legionowie także dwa kursy szkolenia (15 listopada – 29 grudnia 1999 r. i 21 sierpnia – 6 października 2000 r.), w których wzięło udział 25 dzielnicowych.

W latach 1997-2000 Centralny Ośrodek Metodyki Szkolenia Biura Kadr i Szkolenia KGP zorganizował, a jego przedstawiciele zrealizowali warsztaty szkoleniowe dla organizatorów doskonalenia zawodowego z jednostek Policji. Celem tych warsztatów było m.in. wykształcenie u uczestników umiejętności rozpoznawania potrzeb szkoleniowych, a także opracowanie programów dotyczących doskonalenia zawodowego policjantów. Podczas warsztatów szkoleniowych opracowanych zostało 139 programów szkolenia do realizacji w jednostkach Policji w ramach doskonalenia zawodowego policjantów, w tym 17 programów dotyczyło służby dzielnicowych.

W anonimowej ankiecie przeprowadzonej podczas kontroli NIK, znaczna liczba dzielnicowych oceniła szkolenia realizowane w ramach doskonalenia zawodowego, jako **mało przydatne lub nieprzydatne przy wykonywaniu obowiązków służbowych**. I tak:

- 30 losowo wybranych dzielnicowych z jednostek podległych KWP w Lublinie na pytanie czy szkolenia prowadzone w ramach doskonalenia zawodowego były przydatne przy wykonywaniu czynności służbowych, 17 dzielnicowych (tj. 56,7% ankietowanych) odpowiedziało „tak” lub „raczej tak”, natomiast 13 dzielnicowych (tj. 43,3%) odpowiedziało „raczej nie”, „nie” lub „zdecydowanie nie”;
- 34 dzielnicowych z jednostek podległych KWP w Kielcach na zadane pytanie odpowiedziało odpowiednio: 22 (64,7%) i 12 (35,3%);
- 27 dzielnicowych z jednostek podległych KWP w Szczecinie odpowiedziało odpowiednio: 18 (66,7%) i 9 (33,3%);
- 18 dzielnicowych z jednostek podległych KWP w Radomiu odpowiedziało odpowiednio: 14 (77,8%) i 4 (22,2%);
- 43 dzielnicowych z jednostek podległych KSP odpowiedziało odpowiednio: 34 (79,1%) i 9 (20,9%);
- 30 dzielnicowych z jednostek podległych KWP w Krakowie odpowiedziało odpowiednio: 25 (83,3%) i 5 (16,7%).

W Szkole Policji w Słupsku w I półroczu 2000 r. przeprowadzono własne badania efektywności szkolenia kursowego zrealizowanego w tej szkole. Badaniem, przy pomocy ankiety, objęto 117 policjantów służby prewencyjnej, w tym głównie dzielnicowych. Jedno z pytań ujętych w ankiecie dotyczyło doskonalenia zawodowego realizowanego w jednostkach Policji. Spośród ankietowanych, 28 policjantów (23,9%) odpowiedziało, że szkolenia w ramach doskonalenia zawodowego w ich jednostkach nie są realizowane, 86 policjantów (73,5%) potwierdziło prowadzenie takich szkoleń, a 3 policjantów (2,6%) odpowiedzi nie udzieliło.

Kontrola wykazała ponadto, że wybrani losowo dzielnicowi z jednostki podporządkowanej KWP w Kielcach uczestniczyli w szkoleniach prowadzonych w jednostce w ramach doskonalenia zawodowego, które nie były ujęte w planie na 2000 r. Zrealizowano szkolenia dotyczące służby patrolowej, obchodowej i konwojowej oraz przestrzegania zasad bezpieczeństwa przeciwpożarowego, zamiast szkoleń w zakresie podjęcia interwencji w

przypadkach zgłoszenia przemocy w rodzinie oraz stosowania uproszczonych form pracy operacyjnej.

W jednostce podległej KWP w Radomiu plan szkolenia na 2000 r. nie został w pełni zrealizowany, gdyż nie przeprowadzono m.in. szkoleń dotyczących dokumentowania przebiegu służby przez dzielnicowych, w tym prowadzenia teczek rejonów służbowych i notatników służbowych oraz sposobu i zasad pełnienia służby w punkcie przyjęć dzielnicowego.

2.3. Stan kadr kierowników rewiru dzielnicowych ze względu na wiek, staż służby i wykształcenie.

Liczba stanowisk etatowych kierowników rewiru dzielnicowych i ich obsada, według stanu na dzień 1 stycznia i 31 grudnia 1999 r. oraz 30 czerwca 2000 r. przedstawiona została w poniższym zestawieniu:

Stanowisko	Stan etatowy	Stan ewidencyjny*	Stan faktyczny**	% obsady (4:2)
1	2	3	4	5
Stan na dzień 1 stycznia 1999 r.				
Kierownik rewiru	727	475	631	86,80
Stan na dzień 31 grudnia 1999 r.				
Kierownik rewiru	889	769	818	92,01
Stan na dzień 30 czerwca 2000 r.				
Kierownik rewiru	1019	884	951	93,33

* - liczba policjantów mianowanych na stanowiska.

** - ogólna liczba policjantów mianowanych na stanowiska i pełniących obowiązki kierowników rewiru dzielnicowych.

Według stanu na dzień 1 stycznia 1999 r. na stanowiska kierowników rewiru dzielnicowych mianowanych było 475 policjantów, którzy zajmowali 65,34% stanowisk etatowych, tj. 727. Ogółem na te stanowiska było mianowanych oraz pełniło obowiązki kierownika rewiru dzielnicowych 631 policjantów (86,8% stanowisk etatowych).

Liczba wakatów na tych stanowiskach wynosiła 252. Na wakujących stanowiskach pełniło obowiązki kierownika rewiru dzielnicowych 156 policjantów, którzy nie spełniali wymogów do mianowania określonych w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie wymagań w zakresie wykształcenia, kwalifikacji zawodowych i stażu służby, jakim powinni odpowiadać policjanci na stanowiskach komendantów Policji i

innych stanowiskach służbowych. Warunkiem mianowania policjanta na stanowisko kierownika rewiru dzielnicowych było posiadanie wykształcenia średniego, ukończenie szkolenia specjalistycznego – aspiranckiego oraz co najmniej 3 letni staż służby w Policji.

Według stanu na dzień 31 grudnia 1999 r. na stanowiska kierowników rewiru dzielnicowych mianowanych było 769 policjantów (86,5% liczby stanowisk etatowych, tj. 889). Ogółem na te stanowiska było mianowanych oraz pełniło obowiązki kierownika rewiru dzielnicowych 818 policjantów (92,01% stanowisk etatowych).

Liczba wakatów wynosiła 120. Na wakujących stanowiskach pełniło obowiązki kierownika rewiru dzielnicowych 49 policjantów, którzy nie spełniali wyżej wymienionych wymogów do mianowania.

Według stanu na dzień 30 czerwca 2000 r. na stanowiska kierowników rewiru dzielnicowych (1019) mianowanych było 884 policjantów (86,75% stanowisk etatowych). Ogółem na te stanowiska było mianowanych oraz pełniło obowiązki kierownika rewiru dzielnicowych 951 policjantów (93,33% stanowisk etatowych). **Liczba wakatów wynosiła 135. Na wakujących stanowiskach pełniło obowiązki kierownika rewiru dzielnicowych 67 policjantów, którzy nie spełniali wymogów do mianowania.**

Struktura wieku policjantów mianowanych na stanowiska kierowników rewiru dzielnicowych, według stanu na dzień 30 czerwca 2000 r. przedstawiona została w poniższym zestawieniu:

Wiek policjantów	Kierownicy rewiru	Struktura %
do 25 lat	5	0,57
od 26 do 30 lat	143	16,18
od 31 do 35 lat	238	26,92
od 36 do 40 lat	231	26,13
od 41 do 45 lat	178	20,14
powyżej 46 lat	89	10,07
RAZEM	884	100,00

Najliczniejszą grupę stanowili policjanci w przedziale wieku 31-40 lat, których było 469, tj. 53,05% policjantów mianowanych na stanowiska kierowników rewiru dzielnicowych. Najmniej było policjantów w wieku do 25 lat i powyżej 46 lat; grupy te liczyły odpowiednio 5 (0,57%) i 89 (10,07%).

Staż służby w Policji, w przedziałach lat, policjantów mianowanych na stanowiska kierowników rewiru dzielnicowych, według stanu na dzień 30 czerwca 2000 r., przedstawiony został w zestawieniu:

Staż służby	Kierownicy rewiru	Struktura %
do 3 lat	0	0,00
od 4 do 5 lat	8	0,90
od 6 do 8 lat	75	8,48
od 9 do 11 lat	322	36,43
od 12 do 15 lat	176	19,91
powyżej 15 lat	303	34,28
RAZEM	884	100,00

Najwięcej policjantów posiadało staż służby w Policji w przedziale od 9 do 11 lat; grupa ta liczyła 322 policjantów, tj. 36,43% policjantów mianowanych na stanowiska kierowników rewiru dzielnicowych. Policjantów ze stażem służby powyżej 15 lat było 303 (34,28%).

Struktura wykształcenia policjantów mianowanych na stanowiska kierowników rewiru dzielnicowych, według stanu na dzień 30 czerwca 2000 r., przedstawiona została w zestawieniu:

Wykształcenie	Kierownicy rewiru	Struktura %
wyższe	50	5,66
średnie	834	94,34
bez średniego	0	0,00
RAZEM	884	100,00

Najwięcej policjantów legitymowało się wykształceniem średnim – 834, tj. 94,34% policjantów mianowanych na stanowiska kierowników rewiru dzielnicowych.

Staż służby na stanowiskach kierowników rewiru dzielnicowych policjantów mianowanych na te stanowiska, według stanu na dzień 30 czerwca 2000 r., przedstawiony został w zestawieniu:

Staż służby	Kierownicy rewiru	Struktura %
do 1 roku	346	39,14
do 3 lat	253	28,62
od 4 do 5 lat	54	6,11
od 6 do 8 lat	66	7,47

od 9 do 11 lat	87	9,84
od 12 do 15 lat	34	3,85
powyżej 15 lat	44	4,98
RAZEM	884	100,00

Staż służby policjantów na stanowiskach kierowników rewiru dzielnicowych był krótki, bowiem aż 599 policjantów, tj. 67,76% policjantów mianowanych na te stanowiska legitymowało się stażem do 3 lat.

Staż służby na stanowiskach dzielnicowych, policjantów mianowanych na stanowiska kierowników rewiru dzielnicowych, według stanu na dzień 30 czerwca 2000 r., przedstawiony został w zestawieniu:

Staż służby	Liczba kierowników rewiru dzielnicowych ze stażem na stanowisku dzielnicowego	Struktura %
w ogóle	137	15,50
do 1 roku	70	7,92
od 2 do 3 lat	158	17,87
od 4 do 5 lat	165	18,67
od 6 do 8 lat	176	19,91
od 9 do 11 lat	113	12,78
od 12 do 15 lat	38	4,30
powyżej 15 lat	27	3,05
RAZEM	884	100,00

Należy podkreślić, że aż 137 policjantów, tj. 15,50% policjantów mianowanych na stanowiska kierowników rewiru dzielnicowych, nigdy nie pełniło służby na stanowiskach dzielnicowych.

Kontrola wykazała ponadto, iż według stanu na dzień 30 czerwca 2000 r., policjanci mianowani na stanowiska kierowników rewiru dzielnicowych, w liczbie 884, odbyli szkolenia specjalistyczne (podoficerskie przygotowujące do służby dzielnicowych, aspiranckie dla dzielnicowych) w następującej ilości:

- 105, tj. 11,87% policjantów mianowanych na stanowiska kierowników rewiru dzielnicowych, odbyło szkolenie podoficerskie;
- 537 (60,75%) odbyło szkolenie aspiranckie.

Pozostali policjanci mianowani na stanowiska kierowników rewiru dzielnicowych odbyli szkolenia specjalistyczne przygotowujące do służby na innych stanowiskach służbowych.

2.4. Wykonywanie czynności służbowych przez dzielnicowych w kontrolowanych jednostkach Policji.

2.4.1. Czas przeznaczony na obchód rejonu służbowego.

Kontrola wykazała, iż czas obchodu rejonu służbowego przez dzielnicowych był w większości skontrolowanych jednostek znacznie krótszy od czasu określonego w zarządzeniu Nr 15/99 Komendanta Głównego Policji. Zgodnie z treścią § 5 ust. 2 zarządzenia czas obchodu powinien wypełniać co najmniej 60% czasu służby dzielnicowego.

I tak, czas obchodu rejonu służbowego przez dzielnicowych z jednostek podległych KWP w Szczecinie wynosił w 1999 r. ok. 34,5% czasu służby dzielnicowego, natomiast w I półroczu 2000 r. ok. 33,7% i odpowiednio w jednostkach podległych:

- KWP w Krakowie – ok. 38,0% i ok. 40,6%;
- KWP w Kielcach – ok. 48,7% i ok. 54,5%;
- KWP w Radomiu – ok. 53,6% i ok. 52,7%;
- KWP w Lublinie – ok. 50,0% i ok. 65,0%, przy czym należy dodać, że w I półroczu 2000 r. w 12 jednostkach podległych KWP – na ogólną ilość 20 jednostek – czas obchodu był krótszy niż 60% czasu służby dzielnicowego.

W jednostkach podległych KSP czas obchodu wynosił w 1999 r. ok. 67,2% czasu służby dzielnicowego, a w I półroczu 2000 r. ok. 60,8%, co oceniono pozytywnie. Należy przy tym zaznaczyć, iż w 7 jednostkach podległych KSP – na ogólną ilość 17 jednostek – w 1999 r. oraz w I półroczu 2000 r. czas obchodu był krótszy niż 60%.

2.4.2. Nawiązywanie kontaktu z mieszkańcami rejonów służbowych.

W celu podniesienia stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego, a także zwiększenia efektywności oraz spopularyzowania służby dzielnicowych w społeczeństwie, realizowane były w komendach wojewódzkich Policji programy prewencyjne. Zainicjowane

przez Komendę Główną Policji i zrealizowane w podległych jednostkach zostały m.in. programy pn. „Mój dzielnicowy”, „Poznaj swojego dzielnicowego”, „Dzielnicowy na moim osiedlu”. **Działania powyższe należy ocenić pozytywnie.**

Kontrola wykazała jednak, że losowo wybrani dzielnicowi zbyt rzadko spotykali się z mieszkańcami swoich rejonów służbowych, co skutkowało m.in. tym, że byli znani tylko przez nielicznych mieszkańców.

I tak, dzielnicowi z jednostek podległych KWP w Krakowie odbyli spotkania – nawiązali kontakt – z zaledwie 0,05% - 9,6% liczby mieszkańców rejonów służbowych, a dzielnicowi w innych kontrolowanych jednostkach odpowiednio:

- KWP w Szczecinie – 0,4% - 4,0%;
- KWP w Lublinie – 1,9% - 33,3%;
- KSP – 3,0% - 56,0%;
- KWP w Radomiu – 11,0% - 30,0%.

Ponadto badania ankietowe przeprowadzone w latach 1999-2000 na zlecenie KWP w Kielcach wykazały m.in., że w 1999 r. tylko 7,0% mieszkańców Kielc oświadczyło, iż zna swojego dzielnicowego, natomiast w I półroczu 2000 r. odpowiedzi takiej udzieliło 25,0% ankietowanych.

Na uwagę zasługuje fakt, że losowo wybrani dzielnicowi z jednostek skontrolowanych nie spotykali się – nie utrzymywali stałego kontaktu - z gospodarzami domów (tzw. dozorcami) lub robili to okazjonalnie, bądź przypadkowo, przy czym odbytych spotkań nie dokumentowano. Pomimo, iż przepisy zarządzenia Nr 15/99 Komendanta Głównego Policji nie nakładają na dzielnicowych obowiązku spotykania się z gospodarzami domów, jednak w świetle określonych w zarządzeniu kierunków rozpoznania rejonu służbowego, odbywanie takich spotkań, zdaniem NIK, byłoby zasadne.

2.4.3. Prowadzenie dokumentacji służbowej.

Z ustaleń kontroli wynikało, iż teczki rejonów prowadzone **przez wszystkich losowo wybranych dzielnicowych z jednostek poddanych kontroli nie zawierały kompletu dokumentów, o których mowa w zarządzeniu Nr 15/99 Komendanta Głównego Policji.** Braki stwierdzone w dokumentacji dzielnicowych dotyczyły m.in.:

- ogólnych danych na temat imprez masowych (liczby uczestników, występujących zagrożeń);
- okresowych analiz stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego;
- informacji na temat wydarzeń nadzwyczajnych;
- wykazu osób posiadających zezwolenie na broń;
- wykazu osób podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie;
- wykazu nieletnich sprawców czynów karalnych;
- wykazu miejsc zagrożonych;
- wykazu miejsc gromadzenia się członków subkultur młodzieżowych;
- wykazu miejsc przebywania cudzoziemców;
- wykazu osób poszukiwanych.

Powyższe, niezależnie od braków formalnych, istotnie utrudniało dokonanie oceny rzetelności pełnienia służby przez dzielnicowych i przez to negatywnie wpływało na możliwość sprawowania efektywnego nadzoru służbowego.

2.4.4. Warunki pełnienia służby dzielnicowych.

Ustalenia kontroli wykazały, że warunki pełnienia służby przez dzielnicowych, **w większości skontrolowanych jednostek, były niezadowalające**. Spowodowane to było m.in., tym, że:

- pomieszczenia służbowe o powierzchni około 10-12 m² zajmowane były przeważnie przez 3-4 dzielnicowych; w pomieszczeniach tych dzielnicowi przyjmowali interesantów;
- sprzęt kwaterunkowy (biurka, krzesła) był na ogół niejednolity, zniszczony i często niesprawny;
- brakowało szaf metalowych na akta; zwykle 1 szafa metalowa była użytkowana przez kilku dzielnicowych, którzy przechowywali w niej m.in. dokumenty niejawne;
- pomieszczenia służbowe dzielnicowych wyposażone były głównie w aparaty telefoniczne obsługiwane przez centralę resortową, co uniemożliwiało uzyskanie połączenia z numerami centrali cywilnej;
- w pomieszczeniach nie było terminali pozwalających uzyskać dostęp do informatycznej bazy danych, tj. Zintegrowanego Systemu Informacji Policyjnej;

- dzielnicowi użytkowali maszyny do pisania pochodzące z lat 70-tych lub 80-tych, które były często niesprawne; nierzadko korzystali z maszyn prywatnych;
- stan techniczny przeważającej większości pomieszczeń był zły, czego przykładem były liczne ubytki tynku, złuszczone i brudne powłoki malarskie, niesprawna stolarka okienna i drzwiowa, zużyte podłogi, zniszczone wykładziny podłogowe, czy zacieki na sufitach i ścianach.

2.4.5. Czynniki zakłócające przebieg służby dzielnicowych i obniżające jej efektywność.

Ustalenia kontroli wykazały, że w większości jednostek objętych kontrolą NIK, dzielnicowi prowadzili postępowania przygotowawcze w pełnym zakresie lub wykonywali niektóre czynności w ramach tych postępowań. Działanie takie było niezgodne z postanowieniami § 12 ust. 2 zarządzenia Nr 15/99 Komendanta Głównego Policji, w myśl których dzielnicowym nie przydziela się do prowadzenia postępowań przygotowawczych.

I tak, dzielnicowi z jednostek podległych KWP w Radomiu prowadzili w 1999 r. 8.548 postępowań przygotowawczych, a w I półroczu 2000 r. – 1.793 postępowania i odpowiednio dzielnicowi z jednostek podległych:

- KWP w Szczecinie – 7.122 i 2.416;
- KWP w Lublinie – 5.702 i 179;
- KWP w Krakowie – 2.831 i 353;
- KWP w Kielcach – 2.824; natomiast w I półroczu 2000 r. dzielnicowi prowadzili niektóre czynności dotyczące postępowań przygotowawczych.

Procentowy udział dzielnicowych w prowadzeniu postępowań przygotowawczych w wymienionych wyżej jednostkach zawierał się w przedziale 3,5 – 15,5% w 1999 r. i 0,8 – 6,6% w I półroczu 2000 r.

Dzielnicowi z jednostek podległych KSP realizowali niektóre czynności w ramach prowadzonych postępowań przygotowawczych.

Ponadto, w wyniku kontroli stwierdzono, że wszyscy wybrani losowo dzielnicowi, pełniący służbę w badanych jednostkach, wykonywali zadania, które nie

były ujęte w zarządzeniu Nr 15/99 Komendanta Głównego Policji. Były to zadania takie, jak:

- pełnienie służby patrolowej zwykle poza przydzielonym rejonem służbowym;
- pełnienie służby dyżurnej w charakterze pomocnika oficera dyżurnego jednostki lub przy przyjmowaniu zgłoszeń o zdarzeniach;
- uczestniczenie w konwojach przy doprowadzaniu zatrzymanych osób m.in. do sądów, prokuratur, policyjnych izb zatrzymań;
- udział w zabezpieczaniu imprez masowych, takich jak festyny, mecze piłkarskie, koncerty, uroczystości kościelne czy też wizyty VIP;
- doręczanie mieszkańcom rejonów służbowych wezwań (korespondencji), m.in. do sądów, prokuratur, kolegiów do spraw wykroczeń, jednostek Policji, wojskowych komend uzupełnień;
- wykonywanie zleceń, głównie organów egzekucyjnych, dotyczących przede wszystkim ustalenia miejsca pobytu lub zatrudnienia osób;
- udział w przedsięwzięciach (akcjach) organizowanych przez policjantów innych służb lub jednostek organizacyjnych;
- występowanie przed kolegium do spraw wykroczeń w charakterze oskarżyciela lub świadka.

Spośród wyżej wymienionych zadań najwięcej czasu dzielnicowym zajmowało pełnienie służby patrolowej. I tak, dzielnicowi z jednostek podległych KWP w Lublinie na pełnienie służby patrolowej poświęcili w 1999 r. około 28,5% czasu służby, natomiast w I półroczu 2000 r. około 20,9%. Odpowiednio dzielnicowi z jednostek podległych:

- KWP w Radomiu – ok. 18,7% i ok. 21,0%;
- KWP w Krakowie – ok. 18,5% i ok. 18,3%;
- KWP w Kielcach – ok. 15,6% i ok. 15,7%;
- KWP w Szczecinie – ok. 6,8% i ok. 6,4%;
- KSP – ok. 6,4% i ok. 5,2%.

Ustalenia kontroli NIK w powyższym zakresie są zbieżne z wynikami badań kontrolnych Departamentu Nadzoru i Kontroli MSWiA, Biura Koordynacji Służby Prewencyjnej KGP, Inspektoratu Komendanta Głównego Policji oraz inspektoratów komendantów wojewódzkich Policji.

W ich wyniku stwierdzono, że dzielnicowi z Komendy Powiatowej Policji (KPP) w Łukowie prowadzili postępowania przygotowawcze, które zajmowały im około 50% czasu służby, natomiast dzielnicowi z KPP w Łowiczu na prowadzenie postępowań przygotowawczych przeznaczali aż około 70% czasu służby.

Wybrani losowo dzielnicowi z jednostek objętych kontrolą NIK, w złożonych wyjaśnieniach oraz w anonimowych ankietach, jako **czynniki zakłócające (utrudniające) pełnienie służby dzielnicowych** wskazali m.in.:

- wykonywanie zadań nie należących do ich zakresu obowiązków, w szczególności tych, które wymagały obszernego i czasochłonnego dokumentowania, a także doręczanie mieszkańcom rejonu wezwań (korespondencji) pochodzących z różnych instytucji;
- częste stawianie przez przełożonych zadań doraźnych powodujących odrywanie dzielnicowych od wykonywania obowiązków związanych z zajmowanym stanowiskiem służbowym;
- pozbawienie dzielnicowych inicjatywy w zakresie planowania czynności służbowych;
- presja przełożonych na uzyskiwanie wyników (tzw. „robienie statystyki”), które nie są istotą służby dzielnicowego oraz nie powinny być kryterium oceny dzielnicowego; dotyczyło to przede wszystkim ilości nałożonych mandatów karnych i sporządzonych wniosków o ukaranie do kolegów do spraw wykroczeń;
- zbyt duże rejonry służbowe pod względem powierzchni oraz liczby mieszkańców;
- brak dostatecznej ilości materiałów biurowych, w tym głównie druków, papieru i przyborów do pisania oraz kserokopiarek i maszyn do pisania;
- utrudniony dostęp do Zintegrowanego Systemu Informacji Policyjnej;
- brak nowoczesnych środków łączności radiowej i przewodowej;
- trudne warunki służby, zły stan techniczny pomieszczeń służbowych, duże zagęszczenie dzielnicowych w pomieszczeniach (średnio 3-4 osoby w pomieszczeniu) oraz brak należytego wyposażenia w sprzęt kwaterunkowy.

Wskazania te potwierdzone zostały wynikami kontroli NIK, a także Departamentu Nadzoru i Kontroli MSWiA, Biura Koordynacji Służby Prewencyjnej KGP, Inspektoratu Komendanta Głównego Policji oraz inspektoratów komendantów wojewódzkich Policji.

2.5. Ocena służby dzielnicowych w Policji oraz przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji.

2.5.1. Wykonywanie nadzoru przez kierowników rewiru dzielnicowych.

W wyniku kontroli ustalono, że w kontrolowanych jednostkach prowadzono, zgodnie z postanowieniami § 24 pkt 3 zarządzenia Nr 15/99 Komendanta Głównego Policji, ewidencję wyników pracy dzielnicowych. W ewidencji tej uwzględniono m.in. następujące dane liczbowe:

- liczbę zatrzymanych osób, przedmiotów pochodzących z przestępstwa i dokumentów;
- liczbę osób legitymowanych;
- liczbę osób pouczonych;
- liczbę osób doprowadzonych do policyjnej izby zatrzymań lub izby wytrzeźwień;
- liczbę osób, sprawców przestępstw lub wykroczeń, zatrzymanych „na gorącym uczynku”;
- ilość nałożonych mandatów karnych;
- ilość sporządzonych wniosków o ukaranie do kolegium do spraw wykroczeń;
- ilość przekazanych informacji do innych jednostek lub ogniw organizacyjnych Policji;
- ilość przeprowadzonych interwencji;
- ilość przeprowadzonych postępowań przygotowawczych;
- ilość odbytych spotkań ze społeczeństwem;
- ilość przeprowadzonych kontroli obiektów;
- ilość przeprowadzonych wywiadów na żądanie uprawnionych organów;
- ilość asyst udzielonych przedstawicielom organów egzekucyjnych.

Ustalono, że głównymi kryteriami oceny służby dzielnicowych były uzyskane wyniki o charakterze represyjnym (dane liczbowe) zawarte w ewidencji wyników pracy dzielnicowych. Były to m.in.:

- liczba osób wylegitymowanych i pouczonych;
- liczba osób zatrzymanych oraz doprowadzonych;
- ilość udzielonych mandatów karnych;
- ilość sporządzonych wniosków o ukaranie do kolegium do spraw wykroczeń;
- ilość przeprowadzonych interwencji;
- ilość przekazanych informacji.

Powyższe było niezgodne z § 20 zarządzenia Nr 15/99 Komendanta Głównego Policji, następująco określającym kryteria oceny dzielnicowego:

- 1) stopień znajomości rejonu i rozpoznanie zagrożeń porządku publicznego na jego terenie;
- 2) sposób i tryb współpracy z samorządami lokalnych społeczności;
- 3) zasób wiadomości o zagrożeniu przestępczością, wykroczeniami, zjawiskami patologicznymi w rejonie oraz szybkość, skuteczność i efektywność w ich ograniczeniu poprzez podejmowanie działań zapobiegawczych;
- 4) umiejętność i efektywność praktycznego wykorzystania posiadanej wiedzy ogólnej i policyjnej w zakresie wykrywania sprawców przestępstw i wykroczeń;
- 5) własna inicjatywa ukierunkowana na przeciwdziałanie zagrożeniom występującym w jego rejonie;
- 6) stan przestępczości kryminalnej i wykroczeń w jego rejonie służbowym oraz efekty w zakresie ich wykrywania.

Ponadto ustalono, iż okresowe oceny pracy dzielnicowych – poza danymi liczbowymi dotyczącymi uzyskanych wyników – formułowane przez kierowników rewirów dzielnicowych, **były na ogół bardzo ogólnikowe i zwięzłe**. I tak np. w jednostkach podległych KWP w Krakowie formułowane były m.in. następujące oceny:

- „Dzielnicowy otrzymał do realizacji 295 liczb dziennika, z których wywiązał się terminowo, Wykazuje duże zaangażowanie w służbie. Uzyskuje dobre efekty pracy operacyjnej. Jako jeden z niewielu inicjuje samodzielne obchody rejonu służbowego. Nałożył 18 mandatów karnych na sumę 1.200 zł”;
- „W ocenianym okresie uzyskał 16 informacji odnośnie sprawców przestępstw i osób poszukiwanych, co wskazuje iż w sposób dobry wywiązuje się z pracy operacyjnej. Rozpoznanie rejonu służbowego na dobrym poziomie. Patrząc na całokształt wykonywanych obowiązków należy stwierdzić, że w sposób dobry wywiązał się z nałożonych obowiązków służbowych”;
- „W ocenianym okresie uzyskał tylko 2 informacje odnośnie sprawców przestępstw oraz osób poszukiwanych. Uzyskane efekty wskazują na słabe prowadzenie pracy operacyjnej. Utrzymuje stały kontakt z przedstawicielami samorządu oraz z przedstawicielami komitetu osiedlowego. Patrząc na całokształt wykonywanych obowiązków służbowych należy stwierdzić, iż w sposób dobry wywiązał się z nałożonych zadań;

w jednostkach podległych KWP w Radomiu:

- „Dzielnicowy ma krótki staż pracy, ale jest policjantem sumiennym i obowiązkowym. Wymaga stałego nadzoru i kontroli ze strony przełożonych”;
- „Dzielnicowy jest policjantem o długim stażu pracy i dużym doświadczeniu zawodowym, lecz nie systematyczny i nie wykorzystuje swojej wiedzy w codziennej służbie. Wymaga stałego nadzoru i kontroli ze strony przełożonych”;
- „Dzielnicowy w okresie od 17.06.1999 r. do 21.08.1999 r. przebywał na długotrwałym zwolnieniu lekarskim. Jest pracownikiem o krótkim stażu pracy i małym doświadczeniu zawodowym, wymaga stałego nadzoru ze strony przełożonych”;

w jednostkach podległych KWP w Kielcach:

- „Osiągał bardzo dobre wyniki prewencyjne. Pozyskał informacje. Dobrze prowadzi dokumentację. Policjant zdyscyplinowany”;
- „Wyniki dobre; zaangażowany w zakresie wykroczeń; skuteczny w podejmowanych interwencjach. Konsekwentny”;
- „Osiągnął pozytywne wyniki. Aktywny w czasie służb obchodowych i patrolowych, co stwierdzono w czasie wspólnie pełnionych służb. Najwięcej zaangażowany w pracy dochodzeniowej”;

w jednostkach podległych KSP:

- „Uzyskuje bardzo wysokie wyniki w służbie, jest indywidualistą, potrafi radzić sobie w trudnych sytuacjach. Posiada bardzo dobre rozpoznanie w obsługiwanym rejonie służbowym”;
- „Dyscyplina bardzo dobra. Zaangażowanie bardzo duże. Wyniki wyróżniające wśród dzielnicowych II-go rewiru”;
- „Stwierdziłem słabe rozpoznanie w obsługiwanym terenie służbowym i poleciłem w jak najkrótszym czasie nadrobić te zaległości. Przeprowadziłem rozmowę dyscyplinującą z ww. Stwierdziłem małe zaangażowanie w służbie. Dyscyplina dobra”;

w jednostkach podległych KWP w Szczecinie:

- „Dzielnicowy stara się wywiązywać ze swoich obowiązków, jednakże z uwagi na inne zadania (bieżące interwencje w rejonie) powstały niedociągnięcia w dotrzymywaniu terminów korespondencji i zakończeniu spraw karno-administracyjnych”;

- „Dzielnicowy właściwie wywiązuje się z nałożonych na niego obowiązków”.
- „Podsumowując dzielnicowy stara się właściwie wywiązywać z nałożonych na niego obowiązków”;

w jednostkach podległych KWP w Lublinie:

- „Dzielnicowy nie ma zaległości w terminowym wykonywaniu przydzielonych spraw”.

Należy zaznaczyć, iż losowo wybrani dzielnicowi ze skontrolowanych jednostek, w złożonych wyjaśnieniach oraz anonimowych ankietach, jako jeden z czynników zakłócających (utrudniających) służbę dzielnicowych, wskazali presję przełożonych na uzyskiwanie wyników o charakterze represyjnym, tzw. „robienie statystyki”. Ponadto, zasadnym wydaje się wniosek, że kładzenie przez przełożonych dzielnicowych szczególnego nacisku na uzyskiwanie powyższych wyników miało istotny wpływ na to, iż największa ilość skarg, jakie wpłynęły na dzielnicowych (zagadnienie to zostało szczegółowo opisane w pkt 2.6 niniejszej informacji) dotyczyła zasadności lub sposobu przeprowadzenia interwencji oraz ukarania mandatem karny lub sporządzenia wniosku o ukaranie do kolegium do spraw wykroczeń.

Kontrola wykazała, że w jednostkach podległych KWP w Radomiu i KSP kierownicy rewiru dzielnicowych nie dokonywali analiz stanu zagrożenia porządku i bezpieczeństwa publicznego w rewirach, co było niezgodne z przepisami § 16 pkt 1 zarządzenia Nr 15/99 Komendanta Głównego Policji.

Ponadto w skontrolowanych jednostkach KSP kierownicy rewirów dzielnicowych nie opracowywali harmonogramów pracy dzielnicowych, a także nie prowadzili zeszytów do zapisu rozliczeń dzielnicowych, nie wypełniając tym samym obowiązków określonych odpowiednio w § 16 pkt 2 i § 23 pkt 3 wyżej wymienionego zarządzenia.

Ustalenia kontroli przeprowadzonych przez inspektoraty komendantów wojewódzkich Policji wykazały m.in. nieprawidłowości dotyczące niewłaściwego nadzoru oraz stawiania zadań i rozliczania dzielnicowych przez kierowników rewiru dzielnicowych.

Natomiast kontrolerzy z Departamentu Nadzoru i Kontroli MSWiA stwierdzili w jednostkach podległych KWP w Poznaniu, że kierownicy rewiru dzielnicowych nie uczestniczyli w okresowych naradach służb patrolowych, a także nie organizowali współdziałania dzielnicowych z przedstawicielami organów administracji państwowej i samorządowej,

instytucji, szkół, zakładów pracy oraz organizacji społecznych i młodzieżowych w zakresie ochrony porządku i bezpieczeństwa publicznego. Postępowanie takie stanowiło naruszenie przepisów odpowiednio: § 16 pkt 4 i § 17 pkt 5 zarządzenia Nr 15/99 Komendanta Głównego Policji.

Ustalenia kontroli wykazały, że opinie służbowe losowo wybranych dzielnicowych z jednostek objętych kontrolą, sporządzone za okres służby na stanowiskach dzielnicowych, **były w zdecydowanej większości ogólnikowe i lakoniczne.** Przeważały zapisy takie jak:

- „Stopień przygotowania ogólnego i zawodowego na zajmowanym stanowisku na poziomie dobrym”;
- „Z powierzonych obowiązków wywiązuje się dobrze”;
- „Osiąga zadowalające wyniki służbowe”;
- „Zadania wykonuje prawidłowo”;
- „Posiada dobre przygotowanie do wykonywania zadań służbowych”;
- „W pełni nadaje się na zajmowane stanowisko”;
- „Posiada wysokie doświadczenie zawodowe”;
- „Wykonuje obowiązki dzielnicowego w stopniu należyтым”;
- „dobrze wywiązuje się z nałożonych obowiązków służbowych, rzetelnie i sumiennie. Posiada dobrą znajomość swojego rejonu służbowego”;
- „Jest wyróżniającym się dzielnicowym. Jest przydatny na swoim stanowisku i dobrze oceniany przez przełożonych”.

Tymczasem, zgodnie ze wzorem opinii służbowej, stanowiącym załącznik do zarządzenia Nr 11/92 Komendanta Głównego Policji z dnia 8 lipca 1992 r. w sprawie zasad okresowego opiniowania policjantów oraz trybu wnoszenia i rozpatrywania odwołań od opinii służbowych, opinia służbowa ma zawierać m.in. następujące oceny:

- ocenę kwalifikacji zawodowych (stopnia przygotowania ogólnego i zawodowego do wykonywania zadań służbowych, podstawowe braki w kwalifikacjach zawodowych);
- ocenę realizacji zadań służbowych (rodzaj wykonywanych zadań, stopień wywiązywania się z tych zadań i osiągnięte wyniki, szczególne osiągnięcia w pracy, trudności w wykonywaniu obowiązków i ich przyczyny).

2.5.2. Wyniki kontroli wewnętrznych Policji oraz MSWiA.

Ustalono, że dniu 22 października 1999 r. Komendant Główny Policji zaakceptował wniosek Dyrektora Biura, a następnie podjął w dniu 25 października 1999 r. decyzję Nr 193/99 w sprawie przeprowadzenia doraźnej kontroli w zakresie funkcjonowania służb prewencyjnych jednostek terenowych Policji⁷. W załączniku do decyzji określono tematykę i zakres kontroli, w tym dotyczący służby dzielnicowych oraz ujęto propozycję harmonogramu kontroli wytypowanych jednostek.

W okresie od października do końca 1999 r. przeprowadzono kontrole w następujących jednostkach organizacyjnych: komendach miejskich Policji (KMP) w Legnicy i Krośnie, komendach powiatowych Policji (KPP) w Goleniowie, Namysłowie, Gostyniu, Mińsku Mazowieckim, Łukowie, Inowrocławiu i Łowiczu.

Opierając się na analogicznej decyzji Nr 43/00 Komendanta Głównego Policji z dnia 1 marca 2000 r.⁸, w okresie od marca do maja 2000 r. przeprowadzono kontrole doraźne w zakresie funkcjonowania służby prewencyjnej, w tym służby dzielnicowych, w komendach powiatowych Policji w Chorzowie, Koninie, Malborku, Piotrkowie Trybunalskim i Szczytnie.

Na podstawie ustaleń z przeprowadzonych kontroli doraźnych, w Biurze Koordynacji Służby Prewencyjnej KGP sporządzona została analiza wyników, w której – w części dotyczącej służby dzielnicowych – stwierdzono m.in., że: dzielnicowy „...*jest traktowany jako chłopiec do wszystkiego. Dzielnicowi wykonują konwoje osób tymczasowo aresztowanych (Goleniów), realizują jako jedyni służbę patrolową na terenie komisariatów (Namysłów), wykonują zadania w innych ogniwach (Krosno, Gostyń, Legnica), prowadzą postępowania przygotowawcze – spędzają za biurkiem minimum 50% czasu służby (Łuków). Skrajność, jak stwierdzono, to KPP Łowicz, gdzie dzielnicowemu średnio raz na dwa miesiące przydzielane jest dochodzenie, a jego prowadzenie zajmuje mu 70% czasu służby. Dzielnicowi mają zbyt mało informacji o swoim rejonie służbowym, nie są wykorzystywani do wykonywania zadań w zakresie prewencji kryminalnej. W kilku przypadkach kontrolujący stwierdzili chaos organizacyjny w jednostkach. W oparciu o dokumentację nie mogli ustalić ilu policjantów pracuje w KPP i na jakich stanowiskach. Niezrozumiała jest prowadzona przez jednostki polityka kadrowa i przypadki zawieszania dużych grup policjantów na innych stanowiskach niż faktycznie pracują (Krosno, Gostyń, Łowicz, Mińsk Mazowiecki)*”.

⁷ nie publikowana.

⁸ nie publikowana.

Kontrola wykazała ponadto, że BKSP KGP nie prowadziło oceny efektów służby dzielnicowych, gdyż – jak podano w złożonym na tę okoliczność wyjaśnieniu – *„Jest to w zakresie kompetencji komendantów wojewódzkich Policji i obowiązków komendantów powiatowych (miejskich) i komendantów komisariatów Policji. Natomiast sposób sprawowania nadzoru przez komendantów nad służbą dzielnicowych i osiągniętych przez nich efektów w służbie jest każdorazowo przedmiotem kontroli przeprowadzanych przez BKSP KGP. Wyniki przeprowadzonych kontroli przez pracowników BKSP KGP były omawiane na naradach służbowych całego pionu prewencji”*.

Ustalenia z przeprowadzonych przez BKSP KGP kontroli prezentowane były na naradach służby prewencyjnej w Supraślu (w dniach 25-26 listopada 1999 r.), w Warszawie (7 czerwca 2000 r.) oraz w Szkole Policji w Słupsku (6 października 2000 r.). Przedmiotem powyższych narad była m.in. służba dzielnicowych.

Podczas kontroli NIK ustalono, że Inspektorat Komendanta Głównego Policji w 1999 r. nie przeprowadził w jednostkach Policji żadnej kontroli w zakresie funkcjonowania służb dzielnicowych. Natomiast w I półroczu 2000 r. Inspektorat przeprowadził dwie kontrole problemowe w komendach wojewódzkich Policji w Lublinie (w okresie od 4 do 14 kwietnia) i Opolu (od 9 do 19 maja).

Przedmiotem powyższych kontroli była m.in. służba dzielnicowych. Badaniem kontrolnym objęto sposób wprowadzania w życie przepisów zarządzenia Nr 15/99 Komendanta Głównego Policji.

W wyniku przeprowadzonych kontroli ustalono, iż *„Trudnym do realizacji przepisem zarządzenia okazała się sprawa mianowania policjantów na stanowiska dzielnicowych. Ponieważ formalne wymogi zarządzenia określające rygorystycznie warunki mianowania policjanta na stanowiska służbowe dzielnicowego i kierownika rewiru dzielnicowych dotyczące stażu służby i wykształcenia nie pozwalały na mianowanie policjantów – faktycznie pełniących służbę na tych stanowiskach, zastosowano formę powierzania tym policjantom obowiązków dzielnicowego, kierownika rewiru. Stwierdzono także wykonywanie przez dzielnicowych zadań wykraczających poza określony w zarządzeniu zakres zadań na stanowisku dzielnicowego. Taki podział pracy uzasadniono potrzebą realizacji ogólnych*

zadań jednostki Policji. Zlecano dzielnicowym prowadzenie postępowań przygotowawczych, konwojowanie i doprowadzanie osób, udzielanie pomocy i asysty innym organom”.

W zakresie służby dzielnicowych, komendantom skontrolowanych komend wojewódzkich Policji wydano następujące zalecenia:

- ograniczyć kierowanie dzielnicowych do realizacji zadań nie wchodzących w zakres ich zadań;
- dokonać analizy kadrowej pod kątem stanu przeszkolenia specjalistycznego i w uzgodnieniu z przełożonymi dzielnicowych, skierować dzielnicowych na stosowne szkolenia.

Kontrola NIK wykazała, że w 1999 r. inspektoraty komendantów wojewódzkich Policji w Bydgoszczy i Gdańsku skontrolowały ogółem 7 jednostek w zakresie funkcjonowania służb dzielnicowych. Odpowiednio w I półroczu 2000 r. inspektoraty komendantów wojewódzkich Policji w Kielcach, Lublinie, Poznaniu i Radomiu skontrolowały ogółem 25 jednostek.

W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono m.in.:

- przypadki niewłaściwego stawiania zadań i rozliczania dzielnicowych przez kierowników rewirów dzielnicowych;
- niedostateczny nadzór przełożonych nad służbą dzielnicowych;
- niedostateczną współpracę dzielnicowych z innymi ogniwami organizacyjnymi Policji oraz uzyskiwanie zbyt małej liczby informacji operacyjnych na potrzeby służby kryminalnej;
- nieprzestrzeganie przepisów zarządzenia Nr 15/99 Komendanta Głównego Policji podczas prowadzenia dokumentacji służbowej dzielnicowych;
- niezadowalające rozpoznanie dzielnicowych dotyczące osób karanych za przestępstwa i wykroczenia;
- angażowanie dzielnicowych do służby w grupach operacyjno-dochodzeniowych i prowadzenia postępowań przygotowawczych;
- brak specjalistycznego przeszkolenia u wielu dzielnicowych.

Powyższe ustalenia posłużyły do sporządzenia zaleceń, dla komendantów skontrolowanych jednostek, w celu wyeliminowania stwierdzonych nieprawidłowości.

W okresie od 3 kwietnia do 3 czerwca 2000 r. zespół kontrolny Departamentu Nadzoru i Kontroli Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji (DNiK MSWiA) przeprowadził kontrolę problemową dotyczącą realizacji przepisów zarządzenia Nr 15/99 Komendanta Głównego Policji. Kontrolę przeprowadzono w Biurze Koordynacji Służby Prewencyjnej KGP oraz w komendach wojewódzkich Policji w Poznaniu i Opolu, a także w jednostkach im podległych. Celem kontroli było dokonanie oceny:

- sytuacji kadrowej i organizacyjnej;
- struktury wydziałów prewencji;
- sprawowania nadzoru i kontroli oraz realizacji zadań przez BKSP KGP, wydziały prewencji KWP, a także jednostki podległe komendom wojewódzkim Policji;
- realizacji przepisów rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 4 marca 1999 r. w sprawie szczegółowych warunków porozumienia między organem powiatu lub gminy, a wojewodą w zakresie pokrywania kosztów utrzymania dodatkowych etatów w Policji w rewirach dzielnicowych.

Kontrolerzy z DNiK MSWiA stwierdzili w kontrolowanych jednostkach następujące nieprawidłowości:

- w Biurze Koordynacji Służby Prewencyjnej KGP:
 - zgodnie z regulaminem organizacyjnym BKSP KGP, stanowiącym załącznik nr 7 do decyzji Nr 101/98 Komendanta Głównego Policji, Biuro nie miało możliwości przeprowadzenia kontroli w jednostkach terenowych Policji bez uzyskania każdorazowo zgody Komendanta Głównego Policji;
 - powierzenie nadzoru merytorycznego, w zakresie realizacji zadań przez dzielnicowych i przestrzegania przepisów regulujących przebieg służby dzielnicowych, tylko jednemu pracownikowi Biura w ocenie zespołu kontrolnego było niewłaściwe, gdyż „może skutkować niedostatecznym nadzorem nad realizacją zadań z zakresu pracy dzielnicowych w jednostkach terenowych Policji”;
- w jednostkach podległych KWP w Poznaniu:
 - dzielnicowi prowadzili postępowania przygotowawcze, co było sprzeczne z postanowieniami zawartymi w § 12 ust. 2 zarządzenia Nr 15/99 Komendanta Głównego Policji;

- średni czas obchodu wynosił 45,3% czasu służby, czym naruszono postanowienia § 5 ust. 2 powołanego zarządzenia;
 - niezgodnie z zarządzeniem prowadzone były książki odpraw do służby dzielnicowych, zeszyty rozliczeń i teczki rejonów dzielnicowych;
 - teczki rejonu posiadały klauzulę „Tajne (po wypełnieniu)”, co było niezgodne z załącznikiem do zarządzenia;
 - *„Dzielnicowi angażowani są do służby dyżurnej, konwojowej i patrolowej. Służba dzielnicowych jest planowana w zasadzie pod kątem potrzeb ogólnych jednostki, a nie według potrzeb wynikających z analizy zagrożenia terenu służbowego”;*
 - *„Kierowników rewirów obciąża się dużą ilością służb kontrolnych, co uniemożliwia im sprawowanie aktywnego nadzoru nad pracą dzielnicowych”;*
 - *„Kierownicy rewirów nie uczestniczą w okresowych naradach dotyczących służb patrolowych, nie sporządzają dla kierownictwa jednostek wniosków dotyczących taktyki zwalczania i przeciwdziałania przestępczości w podległych rewirach. Nie inspirują również dzielnicowych do współdziałania z przedstawicielami organów administracji państwowej i samorządowej, instytucji, szkół, zakładów pracy oraz organizacji społecznych i młodzieżowych, samorządu mieszkańców – w zakresie ochrony porządku i bezpieczeństwa publicznego”;*
- w jednostkach podległych KWP w Opolu:
 - nie był realizowany przepis § 5 pkt 2 zarządzenia Nr 15/99 Komendanta Głównego Policji, gdyż czas obchodu rejonów służbowych przez dzielnicowych wynosił mniej niż 60% czasu służby; *„Zespół kontrolny DNiK MSWiA ustalił, że przyczyną niestosowania się dzielnicowych do tego uregulowania jest niewydolność struktur organizacyjnych jednostki”;*
 - dzielnicowi pełnili służbę w Policyjnej Izbie Zatrzymań, brali udział w służbie konwojowej oraz wykonywali obowiązki dyżurnego jednostki;
 - dzielnicowi prowadzili postępowania przygotowawcze, co stanowiło naruszenie postanowień § 12 ust. 2 zarządzenia;
 - teczki rejonów dzielnicowych posiadały klauzulę „Poufne (po wypełnieniu)”, co było niezgodne z załącznikiem do zarządzenia;

- w teczkach rejonu brak było opracowań i wykazów (charakterystyki zagrożeń w rejonie, wykazu miejsc zagrożonych przestępczością oraz nieletnich, którzy popełnili czyny karalne i nieletnich moralnie zagrożonych i pozbawionych opieki).

Zespół kontrolny Departamentu Nadzoru i Kontroli MSWiA w informacji z przeprowadzonych kontroli wnioskował do Komendanta Głównego Policji o wydanie następujących zaleceń:

- wprowadzenie do regulaminu organizacyjnego Biura Koordynacji Służby Prewencyjnej KGP unormowań uwzględniających potrzebę stałego nadzoru nad pracą jednostek terenowych Policji;
- dokonanie zmiany zapisu § 14 ust. 3 zarządzenia Nr 3/00 Komendanta Głównego Policji z dnia 20 marca 2000 r. w sprawie szczegółowych zasad organizacji i zakresu działania komend, komisariatów i innych jednostek organizacyjnych Policji⁹ tak, aby odpowiadał jedności podmiotowej z § 1 pkt 1 zarządzenia Nr 15/99 Komendanta Głównego Policji, a także § 1 pkt 2 zarządzenia Nr 27/98 Komendanta Głównego Policji z dnia 9 grudnia 1998 r. w sprawie zasad tworzenia rewirów dzielnicowych;
- wszczęcie procedury zmierzającej do usunięcia z załącznika do zarządzenia Nr 15/99 Komendanta Głównego Policji cechy tajności teczek rejonów dzielnicowych.

W odpowiedzi na powyższe wnioski, Zastępca Komendanta Głównego Policji poinformował Zastępcę Dyrektora Departamentu Nadzoru i Kontroli MSWiA, że wnioski zawarte w informacji z przeprowadzonych kontroli zostały zrealizowane w następujący sposób:

- do zarządzenia Nr 11/00 Komendanta Głównego Policji z dnia 7 lipca 2000 r. w sprawie regulaminu Komendy Głównej Policji wprowadzono zapis, iż BKSP KGP realizuje zadania w zakresie tworzenia warunków sprawnego funkcjonowania służby prewencyjnej Policji poprzez m.in.: „...kontrolowanie komend wojewódzkich Policji i podległych im jednostek organizacyjnych w zakresie właściwości rzeczowej biura”;
- zarządzeniem Nr 9/00 Komendanta Głównego Policji z dnia 3 lipca 2000 r. zmienione zostało zarządzenie Nr 15/99 Komendanta Głównego Policji w części dotyczącej klauzuli

⁹ nie publikowane.

tajności teczki rozpoznania rejonu; w załączniku do zarządzenia wyrazy „Tajne (po wypełnieniu)”, zastąpiono wyrazami „Zastrzeżone (po wypełnieniu)”.

2.5.3. Skargi i wnioski dotyczące służby dzielnicowych.

Ogólna ilość skarg i wniosków rozpatrywanych w jednostkach organizacyjnych Policji, w tym skarg i wniosków dotyczących pełnienia służby przez dzielnicowych, w 1999 r. oraz w I półroczu 2000 r. ujęta została w zestawieniu:

Lp	Problematyka skarg i wniosków	Rozpatrzone: w 1999 r. I półr. 2000 r.		Struktura % (kol. 3)	Struktura % (kol. 4)	Wynik rozpatrzenia: w 1999 r. I półr. 2000 r.					
		Ogółem w tym:	dotyczące dzielnicowych			Zasadne	w tym: dot. dzielnicowych	Bezzasadne	w tym: dot. dzielnicowych	Inny sposób rozpatrzenia	w tym: dot. dzielnicowych
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1.	Zatrzymanie	<u>450</u> 314	<u>43</u> 26	<u>2,7</u> 3,5	<u>2,4</u> 2,1	<u>26</u> 22	<u>3</u> 2	<u>409</u> 289	<u>40</u> 24	<u>15</u> 3	- -
2.	Zakwestionowanie mienia lub dokumentów	<u>443</u> 258	<u>28</u> 20	<u>2,7</u> 2,8	<u>1,5</u> 1,6	<u>37</u> 27	<u>-</u> 2	<u>397</u> 228	<u>27</u> 18	<u>9</u> 3	<u>1</u> -
3.	Sposób lub terminowość wykonywania czynności dochodzeniowo-śledczych	<u>1878</u> 1120	<u>217</u> 150	<u>11,5</u> 12,4	<u>8,3</u> 12,2	<u>228</u> 99	<u>30</u> 10	<u>1601</u> 1013	<u>186</u> 140	<u>49</u> 8	<u>1</u> -
4.	Bezczynność, opieszałe załatwianie spraw	<u>2069</u> 1087	<u>438</u> 267	<u>12,7</u> 12,0	<u>24,2</u> 21,8	<u>342</u> 151	<u>63</u> 29	<u>1664</u> 920	<u>371</u> 237	<u>63</u> 16	<u>4</u> 1
5.	Zasadność lub sposób przeprowadzenia interwencji	<u>2799</u> 1701	<u>381</u> 325	<u>17,2</u> 18,8	<u>21,1</u> 26,5	<u>200</u> 108	<u>22</u> 21	<u>2519</u> 1577	<u>357</u> 300	<u>80</u> 16	<u>2</u> 4
6.	Użycie pałki gumowej lub ręcznego miotacza gazu	<u>71</u> 47	<u>15</u> 9	<u>0,4</u> 0,5	<u>0,8</u> 0,7	<u>2</u> 1	<u>1</u> 1	<u>64</u> 44	<u>14</u> 8	<u>5</u> 2	<u>-</u> -
7.	Stosowanie niedozwolonych metod fizycznych	<u>479</u> 256	<u>51</u> 26	<u>2,9</u> 2,8	<u>2,8</u> 2,1	<u>22</u> 8	<u>2</u> -	<u>419</u> 245	<u>48</u> 26	<u>38</u> 3	<u>1</u> -
8.	Ukaranie mandatem karnym lub sporządzenie wniosku o ukaranie przez kolegium do spraw wykroczeń	<u>2109</u> 1176	<u>202</u> 115	<u>12,9</u> 13,0	<u>11,2</u> 9,4	<u>169</u> 92	<u>13</u> 14	<u>1861</u> 1070	<u>188</u> 101	<u>79</u> 14	<u>1</u> -
9.	Informacje udzielane sądom lub innym organom	<u>225</u> 134	<u>78</u> 53	<u>1,4</u> 1,5	<u>4,3</u> 4,3	<u>24</u> 17	<u>8</u> 9	<u>193</u> 114	<u>68</u> 43	<u>8</u> 3	<u>2</u> 1
10.	Niewłaściwy stosunek do obywateli w czasie służby	<u>949</u> 633	<u>141</u> 87	<u>5,8</u> 7,0	<u>7,8</u> 7,1	<u>123</u> 61	<u>12</u> 6	<u>787</u> 570	<u>129</u> 81	<u>39</u> 2	- -
11.	Czerpanie korzyści majątkowej	<u>99</u> 55	<u>9</u> 4	<u>0,6</u> 0,6	<u>0,5</u> 0,3	<u>10</u> 3	<u>-</u> -	<u>77</u> 50	<u>9</u> 4	<u>12</u> 2	- -
12.	Postępowanie poza służbą	<u>566</u> 300	<u>35</u> 30	<u>3,5</u> 3,3	<u>1,9</u> 2,4	<u>83</u> 37	<u>3</u> 6	<u>436</u> 251	<u>31</u> 23	<u>113</u> 12	<u>1</u> 1
13.	Inne skargi na funkcjonariuszy	<u>1390</u> 797	<u>140</u> 92	<u>8,5</u> 8,8	<u>7,7</u> 7,5	<u>153</u> 70	<u>12</u> 5	<u>1124</u> 703	<u>128</u> 87	<u>113</u> 24	- -
14.	Decyzje w sprawach paszportowych	- -	- -	- -	- -	- -	- -	- -	- -	- -	- -

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
15.	Inne decyzje administracyjne	-	<u>1</u>	-	<u>0,1</u>	-	-	-	<u>1</u>	-	-

Informacja o wynikach kontroli funkcjonowania służb dzielnicowych w Policji.

53

	wydane przez w rsw	28	-	0,3	-	2	-	25	-	1	-
16.	Skargi związane ze stosunkiem służby	<u>243</u> 31	<u>6</u> 5	<u>1,5</u> 0,3	<u>0,3</u> 0,4	<u>25</u> 3	<u>4</u> 1	<u>209</u> 27	<u>2</u> 4	<u>9</u> 1	<u>-</u> -
17.	Sposób załatwienia poprzedniej skargi	<u>1461</u> 855	<u>21</u> 11	<u>9,0</u> 9,5	<u>1,2</u> 0,9	<u>106</u> 50	<u>3</u> 1	<u>1294</u> 785	<u>17</u> 10	<u>61</u> 20	<u>1</u> -
18.	Inne na działalność organu (jednostki org. rsw)	<u>314</u> 148	<u>-</u> 7	<u>1,9</u> 1,6	<u>-</u> 0,6	<u>45</u> 7	<u>-</u> -	<u>239</u> 134	<u>-</u> 7	<u>30</u> 7	<u>-</u> -
19.	R a z e m	<u>15545</u> <u>8940</u>	<u>1806</u> <u>1227</u>	<u>95,6</u> <u>99,0</u>	<u>100,0</u> <u>100,0</u>	<u>1595</u> <u>758</u>	<u>176</u> <u>107</u>	<u>13293</u> <u>8045</u>	<u>1616</u> <u>1113</u>	<u>657</u> <u>137</u>	<u>14</u> <u>7</u>
20.	Wnioski dot. ładu, porządku i bezpieczeństwa publicznego	<u>369</u> 87	<u>-</u> -	<u>2,3</u> -	<u>-</u> -	<u>73</u> 5	<u>-</u> -	<u>169</u> 40	<u>-</u> -	<u>127</u> 42	<u>-</u> -
21.	Skargi nie dotyczące funkcjonariuszy oraz organów	<u>351</u> -	<u>-</u> -	<u>2,1</u> 1,0	<u>-</u> -	<u>-</u> -	<u>-</u> -	<u>-</u> -	<u>-</u> -	<u>351</u> -	<u>-</u> -
O G Ó Ł E M		<u>16265</u> <u>9027</u>	<u>1806</u> <u>1227</u>	<u>100,0</u> <u>100,0</u>	<u>100,0</u> <u>100,0</u>	<u>1668</u> <u>763</u>	<u>176</u> <u>107</u>	<u>13462</u> <u>8085</u>	<u>1616</u> <u>1113</u>	<u>1135</u> <u>179</u>	<u>14</u> <u>7</u>

W 1999 r. w Policji rozpatrzono ogółem 16.265 skarg i wniosków, w tym 1.806 dotyczących pełnienia służby przez dzielnicowych (11,1% ogólnej ilości skarg i wniosków), a w I półroczu 2000 r. odpowiednio: 9.027 i 1.227 (13,6%).

W powyższym okresie skargi i wnioski dotyczyły m.in.:

- zasadności i sposobu przeprowadzenia interwencji – 17,2% i 18,8% ogólnej ilości skarg i wniosków wniesionych w 1999 r. i I półroczu 2000 r., w tym dotyczące dzielnicowych odpowiednio: 21,1% i 26,5%;
- ukarania mandatem karnym lub sporządzenia wniosku o ukaranie przez kolegium do spraw wykroczeń, odpowiednio: 12,9% i 13,0% oraz 11,2% i 9,4%;
- bezczynności lub opieszałego załatwienia spraw, odpowiednio: 12,7% i 12,0% oraz 24,2% i 21,8%;
- sposobu lub terminowości wykonywania czynności dochodzeniowo-śledczych, odpowiednio: 11,5% i 12,4% oraz 8,3% i 12,2%;
- sposobu załatwienia poprzedniej skargi, odpowiednio: 9,0% i 9,5% oraz 1,2% i 0,9%;
- niewłaściwego (niekulturalnego) stosunku do obywateli w czasie służby, odpowiednio: 5,8% i 7,0% oraz 7,8% i 7,1%.

W 1999 r., w wyniku rozpatrzenia skarg i wniosków uznano, że zarzuty podnoszone w 10,2% ogólnej ilości skarg i wniosków były zasadne, w tym w odniesieniu do dzielnicowych – 9,7%, natomiast w I półroczu 2000 r. odpowiednio: 8,4% i 8,7%.

III. OPIS POSTĘPOWANIA KONTROLNEGO I DZIAŁAŃ PODJĘTYCH PO ZAKOŃCZENIU KONTROLI.

O wynikach kontroli informowano na bieżąco kierowników kontrolowanych jednostek. Na podstawie protokołów kontroli wystosowano wystąpienia pokontrolne do Komendanta Głównego Policji, komendantów wojewódzkich Policji oraz Komendanta Stołecznego Policji. W wystąpieniach tych zawarto:

• ***do Komendanta Wojewódzkiego Policji w Kielcach wnioski o:***

- kontynuację działań na rzecz zwiększenia obsady stanowisk dzielnicowych;
- spowodowanie, by policjanci zajmujący stanowiska dzielnicowych spełniali wymagania rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 3 lutego 1999 r.;
- spowodowanie pełnej realizacji wymagań zarządzenia Nr 15/99 Komendanta Głównego Policji;
- spowodowanie, aby wszyscy dzielnicowy uczestniczyli w szkoleniach doskonalących;

• ***do Komendanta Wojewódzkiego Policji w Krakowie wnioski o:***

- kontynuowanie działań na rzecz pełnego ukompletowania stanowisk etatowych kierowników rewiru dzielnicowych i dzielnicowych oraz zaniechanie praktyki delegowania policjantów mianowanych na te stanowiska do wykonywania zadań w innych komórkach organizacyjnych jednostek Policji;
- obsadzanie stanowisk dzielnicowych policjantami, którzy spełniają kryteria określone w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 3 lutego 1999 r.;
- powierzanie dzielnicowym do wykonywania tych czynności, które należą do ich obowiązków służbowych – zgodnie z postanowieniami zawartymi w zarządzeniu Nr 15/99 Komendanta Głównego Policji – w celu stworzenia warunków do przeznaczenia

przez nich co najmniej 60% czasu służby na obchód przydzielonego rejonu służbowego;

- dokonywanie okresowych ocen pracy dzielnicowych według kryteriów określonych w zarządzeniu Nr 15/99 Komendanta Głównego Policji;
- zwiększenie liczby spotkań dzielnicowych z mieszkańcami obsługiwanego rejonu służbowego;
- właściwe warunki pracy dzielnicowym poprzez poprawę stanu technicznego pomieszczeń przez nich zajmowanych oraz wyposażenie w niezbędny sprzęt do pracy biurowej;
- dostęp dzielnicowych do bazy danych zintegrowanego systemu informacji policyjnej w niezbędnym dla nich zakresie oraz poprawę sytuacji w zakresie nawiązywania łączności;

• do Komendanta Wojewódzkiego Policji w Lublinie wnioski o:

- dążenie do wyeliminowania wakatów w zakresie obsady stanowisk dzielnicowych;
- spowodowanie, aby dzielnicowi spełniali wymagania rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie wymagań w zakresie wykształcenia, kwalifikacji zawodowych i stażu służby, jakim powinni odpowiadać policjanci na stanowiskach komendantów Policji i innych stanowiskach służbowych;
- zapewnienie, aby realizowane były wszystkie dyspozycje zarządzenia Nr 15/99 Komendanta Głównego Policji;
- kontynuowanie działań na rzecz lepszego wyposażenia dzielnicowych w sprzęt kwaterunkowo-biurowy;

• do Komendanta Wojewódzkiego Policji w Radomiu wnioski o:

- kontynuowanie działań na rzecz pełnego ukompletowania stanowisk etatowych kierowników rewiru dzielnicowych i dzielnicowych oraz eliminowanie praktyki delegowania policjantów mianowanych na te stanowiska do wykonywania zadań w innych komórkach organizacyjnych jednostek Policji;

- obsadzanie stanowisk dzielnicowych policjantami, którzy spełniają kryteria określone w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 6 grudnia 2000 r. w sprawie wymagań w zakresie wykształcenia, kwalifikacji zawodowych i stażu służby, jakim powinni odpowiadać policjanci na stanowiskach komendantów Policji i innych stanowiskach służbowych (Dz.U. Nr 115, poz. 1212) z uwzględnieniem §§ 4 i 6 tego rozporządzenia;
- wzmożenie nadzoru nad pracą dzielnicowych w zakresie właściwego dokumentowania podejmowanych czynności;
- powierzanie dzielnicowym do wykonywania tych czynności, które należą do ich obowiązków służbowych – zgodnie z postanowieniami zawartymi w zarządzeniu Nr 15 Komendanta Głównego Policji – w celu stworzenia warunków do przeznaczenia przez nich co najmniej 60% czasu służby na obchód przydzielonego rejonu służbowego;
- dokonywanie okresowych ocen pracy dzielnicowych według kryteriów określonych w zarządzeniu Nr 15 Komendanta Głównego Policji;
- zwiększenie liczby spotkań dzielnicowych z mieszkańcami obsługiwanego rejonu służbowego;
- sukcesywną poprawę warunków pracy dzielnicowych;
- zwiększenie dostępu dzielnicowych do bazy danych zintegrowanego systemu informacji policyjnej w niezbędnym dla nich zakresie oraz poprawę sytuacji w zakresie nawiązywania łączności.

• do Komendanta Wojewódzkiego Policji w Szczecinie wnioski o:

- podjęcie działań na rzecz pełniejszego ukompletowania stanowisk etatowych służb dzielnicowych w podległych jednostkach Policji;
- spowodowanie aby policjanci zajmujący stanowiska dzielnicowych spełniali wymagania rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 3 lutego 1999 r. w sprawie wymagań w zakresie wykształcenia, kwalifikacji

zawodowych i stażu służby, jakim powinni odpowiadać policjanci na stanowiskach komendantów Policji i innych stanowisk służbowych;

- zorganizowanie służb dzielnicowych w taki sposób, ażeby poszczególni dzielnicowi mogli więcej czasu przeznaczyć na obchód rejonów i osiągnęli w tym zakresie wskaźnik określony w zarządzeniu 15/99 (obchód winien stanowić 60% ogólnego czasu służby dzielnicowego);
- spowodowanie wyeliminowania przypadków obarczania dzielnicowych prowadzeniem postępowań przygotowawczych oraz innych czynności nie związanych z pełnieniem służby dzielnicowego;
- podjęcie działań na rzecz poprawy stanu technicznego oraz wyposażenia pomieszczeń dzielnicowych, a także zwiększenie dostępu dzielnicowych do z informatyzowanych baz danych potrzebnych do realizacji ich zadań;
- spowodowanie uzupełnienia dokumentacji służbowej stosownie do wymogów zarządzenia Nr 15/99;

• **do Komendanta Stołecznego Policji wnioski o:**

- kontynuowanie działań na rzecz pełnego ukompletowania stanowisk etatowych kierowników rewiru dzielnicowych i dzielnicowych;
- obsadzanie stanowisk dzielnicowych policjantami, którzy spełniają kryteria określone w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 6 grudnia 2000 r. w sprawie wymagań w zakresie wykształcenia, kwalifikacji zawodowych i stażu służby, jakim powinien odpowiadać policjanci na stanowiskach komendantów Policji i innych stanowiskach służbowych (Dz.U. Nr 115, poz. 1212), z uwzględnieniem §§ 4 i 6 tego rozporządzenia;
- powierzanie dzielnicowym do wykonywania tych czynności, które należą do ich obowiązków służbowych – zgodnie z postanowieniami zawartymi w zarządzeniu Nr 15/99 Komendanta Głównego Policji;
- dokonywanie okresowych ocen pracy dzielnicowych według kryteriów określonych w zarządzeniu Nr 15/99 Komendanta Głównego Policji oraz wzmożenie nadzoru nad

pracą dzielnicowych w zakresie właściwego dokumentowania podejmowanych czynności ;

- kontynuację działań na rzecz poprawy warunków oraz zapewnienie dzielnicowym dostępu do bazy danych zintegrowanego systemu informacji policyjnej w niezbędnym dla nich zakresie.

Komendant Wojewódzki Policji w Szczecinie, korzystając z prawa przysługującego mu z mocy art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, zgłosił zastrzeżenia do niektórych zapisów zawartych w wystąpieniu pokontrolnym NIK. Zastrzeżenia Komendanta dotyczyły sposobu wyliczenia obsady stanowisk etatowych dzielnicowych oraz przyjętego wskaźnika czasu obchodu rejonów służbowych. Zdaniem Komendanta, przy wyliczeniu obsady stanowisk etatowych należało uwzględnić, oprócz policjantów mianowanych na stanowiska dzielnicowych – jak zostało to przedstawione w wystąpieniu – także policjantów pełniących obowiązki dzielnicowych. Ponadto, według Komendanta, wskaźnik czasu obchodu rejonów służbowych powinien być obliczony przy użyciu wzoru opracowanego w Biurze Prewencji KGP¹⁰, nie zaś przyjęty z protokołu kontroli.

Komisja odwoławcza, po rozpatrzeniu zastrzeżeń, podjęła uchwałę, w której postanowiła zastrzeżenia w całości oddalić, a treść wystąpienia pokontrolnego pozostawić bez zmian.

Z pozostałych przekazanych do NIK odpowiedzi na wstąpienia pokontrolne wynikało, że wszystkie wnioski zostały przyjęte do realizacji, przy czym Komendant Główny Policji poinformował m.in., że ma pełną świadomość nieprawidłowości w funkcjonowaniu służby dzielnicowych i podjął działania w celu ich usunięcia.

Warszawa, 2001-02-06

Opracował:
gł. specjalista kp.
Ryszard Nojszewski

DYREKTOR
DEPARTAMENTU OBRONY NARODOWEJ
I BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWA

¹⁰ Wskazówki Dyrektora Biura Prewencji KGP z dnia 5 czerwca 1995 r. w sprawie gromadzenia i przetwarzania danych o stanie sił i środków kierowanych do codziennej służby patrolowej.

Józef DZIEDZIC

Z a t w i e r d z a m:

PREZES
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI

Janusz WOJCIECHOWSKI

Warszawa, 2001-**02-08**